

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΔΙΑΛΕΙΣΜΑ

ΟΙ

ΕΚΠΕΣΟΝΤΕΣ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ

Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον
οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπλυσαν οἱ ἄνε-
μοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκεί-
νῃ, καὶ ἔπεσαν καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐ-
τῆς μεγάλη.

(ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ Ν. ΚΑΣΤΡΙΩΤΟΥ

ΟΔΟΣ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΑΡΙΘ. ΙΙ

1884

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΔΙΑΛΕΙΣΜΑ

ΟΙ
ΕΚΠΕΣΟΝΤΕΣ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ

Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον
οἱ ποταμοὶ καὶ ἐπνευσαν οἱ ἄνε-
μοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκεί-
νῃ, καὶ ἔπεσε· καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐ-
τῆς μεγάλη.

(ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ Ν. ΚΑΣΤΡΙΩΤΟΥ
ΟΔΟΣ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΑΡΙΘ. 11

1884

EXHIBIT 101-101-101-101

EXHIBIT 101-101-101-101

EXHIBIT 101-101-101-101

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΚΑΙ ΑΦΙΕΡΩΣΙΣ

Καὶ ἡ κοινωρία ἡμῶν ἐν γένει καὶ ἡ τοῦ κλήρου τάξις ἰδίᾳ παρὰ πᾶσιν σχεδὸν ὁμολογεῖται οὐχὶ καλῶς ἔχουσά τε καὶ βαλυνούσα. Ἡ κατάστασις αὕτη φαίνεται μελαντέρα ἔτι διὰ τοῦ φωτός τοῦ χριστιανισμοῦ θεωρουμένη, καὶ ἐροχωτέρα ἔτι κατὰ τοὺς νόμους καὶ κανόνας τοὺς εὐαγγελικοὺς καὶ ἐκκλησιαστικοὺς κειρομένη. Κοινωνικὴ καχεξία, νόσος, σήψις, ψυχόρραγία, ἰδοὺ ὅ,τι ἐπικρατεῖ. Ἀλλὰ τὰ μὲν σωματικὰ νοσήματα εὐδιάκριτα καὶ ἀποτροπάσια πᾶσι πρὸς δὲ τὰ κοινωνικά καὶ μάλιστα τὰ πνευματικὰ πολλοὶ μὲν οἱ τυφλώττορες, πολλοὶ δὲ καὶ οἱ ἠρόμενοι ὥσπερ σκώληκες τῇ ἰδίᾳ τροφῇ ἐκ τῆς σήψεως ἔχοντες. Καὶ ἐγείρεται μὲν ἐνίοτε κατ' αὐτῶν αὐξόντων πολλὴ παρὰ πολλῶν ἡ καταβολή, ὅμως δ' οἱ πλείους τὰ ἀναίτια ὡς αἷτια τῆς νόσου αἰτιῶνται καὶ ἀνῶρητα καταβοῶσιν, ὅλιγοι δὲ μόλις τὰ ἐγγύτατα αἷτια διαβλέπουσι καὶ καταπολεμοῦσιν, οὐδὲν ἀνύοντες, οἰοῦντι κατὰ τῆς οὐρᾶς τὸν ὄφιν βάλλοντες. Διὰ μόνον τοῦ φωτός τοῦ θείου λόγου διαγιγνώσκεται καὶ τὸ κακὸν κατὰ τε τὰς ρίζας καὶ τοὺς κλάδους, καὶ τοῦ κακοῦ ἡ θεραπεία ἡ ἀλάθητος. Πᾶν ἔργον μέγα, καὶ ἰδίως τὸ ἔργον τῶν ἔργων, ἡ κατὰ Χριστὸν κοινωνικὴ ἀναμόρφωσις, ἀπαιτεῖ διάνοιαν καὶ γνώμην, φῶς καὶ ἀνδρίαν καὶ ἀγῶνα μέχρι θυσίας. Ὁ Θεὸς ὁ δημιουργήσας τοὺς κόσμους τῶν ἀστέρων καὶ θεὸς ἐν αὐτοῖς τοὺς ἄλλους καὶ τοὺς πλανήτας περὶ αὐτοὺς, αὐτὸς διαπλάττει κατ' ἐποχὰς καὶ τοὺς τοιούτους μεγαλουργοὺς χαρακτῆρας ἐν τοῖς κόσμοις τῶν ἀνθρώπων ἐξάγων τίμιον ἐξ ἀναξίου.

Τοιοῦτον ἔργωμεν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἐποχῇ ἀπὸ τε τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ τὸν Ἀπόστολον Μακράκη. Μετ' αὐτοῦ εὐρομεν συντεταγμένους πολλοὺς. Ἡ κατὰ Χριστὸν ἐκείνου ἐκάστου ἀνάπλαισις, ἡ κατὰ Χριστὸν τοῦ ὅλου ἔθνους ἀναμόρφωσις, ἡ καταπολέμησις πάσης κακίας εἰς τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς ἄρχοντας, ἡ θυσία τοῦ ἰδίου χάριν τοῦ κοινοῦ, τοῦτο ὑπῆρχε τὸ γενικὸν ἀπάντων πρόγραμμα. Διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος τούτου ἐκινήθησαν κατ' αὐτῶν διαβολαὶ καὶ διώξεις καὶ δίκαι καὶ ἐξορίαι καὶ

καθείρξεις. Πάντα ταῦτα ὑφίσταντο πάντες μετὰ καρτερίας καὶ χαρᾶς ὡς ρεῖοι τοῦ Χριστοῦ μάρτυρες. Ὑπὲρ πάντων τούτων, οὕτως ἀγωνιζομένων, ἐκινήθη γενική συμπάθεια καὶ θαυμασμός, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ διώκται αὐτῶν, ἐμφανῶς ψέγοντες, ἐνδομύχως ἐπῆρουν αὐτούς. Ἐν τῷ μεγίστῳ τούτῳ ἀγῶνι διέπρεπον τέως ἐπὶ 15 ἔτη συναγωνιζόμενοι ὁ Ἰερόθεος καὶ Ἡλίας καὶ Εὐσέβιος, ἐξόριστοι κληρικοί. Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ὁ Ἀγγελος τῶν ἐξορίστων» ἐδημοσιεύθησαν δι' αὐτοὺς πολλὰ τότε ἐπελαιτικὰ ποιήματα.

Ἀλλὰ ποία μεταβολὴ ἀπροσδόκητος! Δι' αὐτοὺς ἤδη δημοσιεύεται καὶ τὸ ποίημα τοῦτο, «οἱ Ἐκπεσόντες Ἐξόριστοι». Ὁ ποιητὴς καὶ ὁ Ἀγγελος, οἵτινες τότε ἐπῆρουν αὐτούς, παρίστανται ἐνταῦθα θρηνοῦντες αὐτοὺς καὶ ἐλέγχοντες καὶ ψέγοντες. Διὰ τὴν Πανταχοῦ διαφημίσθη ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι προσεκύνησαν οὐκ ἐπολέμουν καὶ πολεμῶς ἐστράφησαν κατὰ τούτων, ὑπὲρ ὧν ἠγωνίζοντο πάλαι. Πῶς; ὅποια ἢ πρᾶξις αὐτῶν αὕτη; πόθεν ἡ τοιαύτη μεταβολή; Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐκτίθεται ἐν τῷ ποιήματι τούτῳ. Ἐν αὐτῷ ὁ τότε ἐπαιρέτης τῶν ἐξορίστων ποιητὴς παρίσταται ἐν ᾧρᾳ πρώτῃς συντάσων ἄσμα δι' αὐτὴν· πρὸ τοῦ ποιητοῦ παρουσιάζεται ὁ Ἀγγελος τῶν ἐξορίστων, ὃν περιέγραφεν ἐν τοῖς προτέροις αὐτοῦ ποιήμασιν, ὅστις συνδιαλέγεται μετ' αὐτοῦ, ἀναβιδάξει ἐπὶ νεφελῶδους ἄρματος, καὶ αἰθεροδρόμοι περιέρχονται ἀμφότεροι τὰς χώρας καὶ τὰς πόλεις τῶν ἀνθρώπων ἄδοντες τὸ ῥέον ἄσμα τῶν ἐκπεσόντων ἐξορίστων.

Τὸ ποίημα τοῦτο ἀφαιροῦται εἰς τοὺς μάρτυρας τῆς ἀληθείας τοὺς ἱσταμένους καὶ ἐκπεσόντας· εἰς τοὺς πρώτους, μὲν πρὸς ἔπαινον καὶ διατήρησιν τῆς στάσεως αὐτῶν, εἰς τοὺς δευτέρους δὲ πρὸς ἀνόρθωσιν ἀπὸ τῆς ἐκπτώσεως αὐτῶν· εἰ δὲ μὴ, ἔστω αἰώριον μνημεῖον πρὸς δόξαν μὲν καὶ τιμὴν τῶν πρώτων, πρὸς αἰσχύνην δὲ καὶ ἀτιμίαν τῶν ἐσχάτων.

Ἐν Ἀθήναις 9 Σεπτεμβρίου 1884.

Ο ΠΟΙΗΣΑΣ.

ΟΙ ΕΚΗΕΣΟΝΤΕΣ ΕΞΟΡΙΣΤΟΙ

Α'.

Ὁ οὐρανὸς ἦν κῆθριος· μετ' ἑλαφρῶν ψιθύρων
ἡ αὔρα μόλις ἔσειε τὰ φύλλα τῶν αἰγείρων.
Ἐγέλα ἡ ἀνατολὴ δι' ἐρυθρῶν χειλέων,
φῶς τὸ μειδίαιμα δ' αὐτῆς ἐξέχεεν ὥραϊον,
ὕφ' οὗ ἡρέμα, σκυθρωπὸς καὶ σύνοφρυς, ἡ δύσις
φαιδρότητος μειδίαιμα ἐξέφαινεν ἐπίσης·
φῶς ὅπερ, ὡς ριπὴ πνοῆς ἐκ στόματος παρθένου
τὴν λάμψιν ἀποσθέννυσι λαμπτήρος ἀνημμένου,
διαχεόμενον ἀνὰ τὸ εὖρος τῶν αἰθέρων
ἡρέμα ἀπεσθέννυε τὴν αἴγλην τῶν ἀστέρων,
ὧν δίκην ψυχορραγουσῶν πολλάκις λυχνιῶν
ὑπέλαμπεν ὑπέρτομον τὸ φῶς τὸ ἀγλαόν.

Ὡς κόρη δέ τις φθονερά πρὸ ἄλλης ἀντιζήλου,
ἦν ἄγουσι κατ' ἀκοσμον νυμφίου νύμφην φίλου,
οὕτω πρὸ τῆς ἀνατολῆς ὠχρία ἡ σελήνη
καὶ ἔφθινεν, ὡς πρὸ πυρὸς κηρίου μάζα φθίνει.
Ὁ ὕπνος ἐπεχεῖτο νῦν ὡς τὰ πολλὰ θυμῆρης·
εἰς τῶν βροτῶν τὰ βλέφαρα ὀνείρων πλάνων πλήρης.
Τὸ ὄμμα ἔτι καὶ αὐτοῦ τοῦ κατὰ τειρομένου
ὑπὸ ποικίλων μεριμνῶν ἢ διαπειρομένου
ὑπ' ὀξύκέντρων ὁδυνῶν νόσῃματος βαρέος
τὸ παννουχὶ ἀκοίμητον νῦν ὑπνώττειν ἠδῆως.
Ἰπρωΐας ὥρα, σύγκρουσις σκοτίας καὶ φωτός,
ἡμέρα νέκ' ἔφαινε φευγούσης τῆς νυκτός.

Αἱ χελιδόνες, τῶν πτηνῶν τῶν ὠδικῶν τὰ εἶδη,
ἦδον τὸ ὄρθριον ἡδὺ ἀφουπνισθέντα ἦδη.
Μετὰ δ' αὐτῶν ἡγείροντο πολλοὶ τῶν φιλοθέων
καὶ φιλοπόνων, καὶ πολλοὶ τῶν ποιητῶν τῶν νέων,
ἵνα οἱ μὲν ὑπόθριοι αἰνέσωσι τὸ θεῖον,
οἱ δ' ἵνα αὖθις ἄρξωνται τῶν ἔργων τῶν ἰδίων.
Σὺν τούτοις καὶ οἱ ποιηταὶ ἡγείροντο ἐπίσης,
ἵνα καλὰς ὥς ἡ αὐγὴ συντάξωσι ποιήσεις.
Εἷς τούτων ὑπὸ δρυὶν, ὑφ' ἣν ἐρόθει ὑποκώφως
πηγὴ τις, ὑπὸ τὸ ἀγνὸν ἐωθινὸν λυκόφως
ἐνθους συνέταττεν ὦδὴν τῆς χαροπῆς αὐγῆς,
τῆς κόρης, ἣν ὁ ἥλιος γεννᾷ μετὰ τῆς γῆς.

᾿Ωδὴν συνέταττεν, δι' ἧς ἐξύμνει τὴν πρωτάν,
ἣν ὁ ἀλέκτωρ προδηλοῖ, καὶ ἥτις τὴν σκοτίαν
διώκει ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, πορευομένη
πρὸ τοῦ λαμπροῦ αὐτῆς πατρός, καὶ ἥτις ἐπιρραίνει
φαιδρότητα ἐπὶ δασῶν κοιλάδων καὶ ὄρεων,
ἣν αὖραι συνοδεύουσι, καὶ ἣν κρωγμοὶ ὀρνέων
τραχεῖς προσαγορεύουσι καὶ κύκνων ἄσμα μάγον,
καὶ μόσχων χαιρετίζουσι σκιρτήματα καὶ τράγων,
καὶ ἐξ ἧς γεννᾶται ἐνδοξος θυγάτηρ ἡ ἡμέρα,
ἣν θεωροῦσι τῆς ζωῆς καὶ δράσεως μητέρα.
Ταύτην ὁ ποιητής, πολλὴν δεικνύμενος σπουδὴν,
καλὴν ὥς ἄσμα κύκνειον ἐποίησε τὴν ὦδὴν.

Ἄλλ' ἔστιν ἄφνω· ἐκπληξιν ἡ ὄψις ἐνεδύθη,
καὶ θάμβος ἐν ταῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐζωγραφήθη.
Αἱ τρίχες ἠνωρθώθησαν αὐτοῦ, ἐκ τῶν δακτύλων
αὐτοῦ ἐξέπεσ' ἡ γραφίς· καὶ ἀπερρίφθη φύλλον
παπύρου ἐκ τοῦ γόνατος αὐτοῦ, ὥς δ' ἐνδοῦς
ἠρείσθη ἐπὶ τοῦ κορμοῦ τῆς γηραιᾶς δρυός.
Πῶς τοῦτο; τί συνέβαινεν ἐν τῇ ὥρα καὶ ὥρᾳ
τῷ μουσολήπτῳ; — Ὅρασιν ποιητικὴν ἐώρα.
Δὲν εἶνε αὕτη πρᾶγμα τι, οὐδ' ὄνειρον, ὁμοίαν
περίπου τῇ περὶ βολῇ καὶ τῇ ἀλληγορίᾳ,
εἶνέ τι ὄνειρον, ὅπερ νοῦς ποιεῖ ἐγρηγορῶν,
ἀρμόζον πρὸς τὸ πρᾶγμα, θ' δεικνύει ζωηρόν.

Ἀποκαλύψεις προφητῶν δὲν εἶνε αἱ ὁράσεις
 τῶν ποιητῶν, ἀλλ' εἰνέ τις τῆς φαντασίας πλάσις,
 ἥτις ἐν μέτρῳ καὶ ρυθμῷ περυγῶν δίκην αἶρει
 καὶ ὑπερθεῖν τῶν νεφελῶν τὰς διανοίας φέρει·
 εἶν' ἄρμα πύρινον, δι' οὗ εἰς σφαίρας αἰθερίας
 ἀνάγεται ὁ ποιητὴς ὡς διφρευτὴς Ἡλίας.
 Ἡ ὄρασις τοῦ ποιητοῦ τοιχύτη νοηθῆτω,
 πρὸ οὗ παρέστη αἴφνης τις. Ὅποιος ἄρα ἦτο·
 ἦτο διὰ τὸ εὐσταλές, ἀρενωπὸν, ὠραῖον
 παρεμφερὲς πρὸς ἔφηθον εἰκοσαέτη νέον·
 ἦτο διὰ τὸ εὐπλαστον, τὸ θέλγον, τὸ λεπτόν
 πρὸς κόρην ὅμοιος ὥσει δέκα ἐπτὰ ἐτῶν.

Καὶ ἦτο ἄκρον πρότυπον μορφῆς ἀνθρώπου ἄλλως
 διὰ τὸ σύμμετρον αὐτοῦ, τὸ εὐπλαστον, τὸ κάλλος.
 Ἀλλὰ δὲν ἦτο ἄνθρωπος ἡ ἔφηθος ἡ κόρη·
 ἐφόρει σῶμα, ἀλλ' ὅσῃ καὶ σάρκα δὲν ἐφόρει·
 ἦτο πρὸς φλόγα ὅμοιος, ἀλλ' ὅμως φλόξ δὲν ἦτο.
 Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ χρυσῇ τριχόσσει ἐκοσμεῖτο
 στέμμ' ἔχουσα δαφνοειδὲς ὡς ἐκ λευκοῦ χρυσίου,
 οἷον ἐν δακτυλοειδεὶ ἐκλείπει τοῦ ἡλίου
 καὶ ἡ σελήνη φαίνεται φοροῦσα. Χάρις θεία
 ἀπήστραπτεν ἐκ τῶν λαμπρῶν αὐτοῦ ὀμμάτων, οἷα
 ἡ αἴγλη, ἣν φωτοβολεῖ ἐν δόξῃ φαεινῇ
 καὶ ὁ Ὠρίων ἐν νυκτὶ φαιδρᾷ χειμαρινῇ.

Τὸ στόμ' αὐτοῦ ἀπέσταζε τοιχύτην δρόσον, οἷαν
 τὰ ρόδα ἀποστάζουσιν εἰς ἔαρος πρωΐαν.
 Καὶ εὐωδία ἐξ αὐτοῦ ἔχειτο ὁλοκλήρου,
 οἷαν ἐξέχεε θραυσθὲν ἀλάβαστρον τι μύρου.
 Καὶ ὡς ὠραῖαι πτέρυγες πτηνῶν παραδεισίῳ
 ἠπλοῦντο ἐξ αὐτοῦ δυὰς περυγῶν αἰθερίων.
 Λύχν δ' ἐκράτει τῇ μιᾷ χειρὶ, ἐν τῇ δ' ἐτέρᾳ
 ἐκράτει δέλτον, ἥτις ἦν χιὼνος λευκοτέρη,
 καὶ κυανῇ ὡς ὁ αἰθὴρ γραφίδι εἰς ὑγρόν τι
 βαφεῖσκαν, θ' ἐφαίνετο ὡς αἶμα τῷ ὀρώντι.
 Παρὰ δ' αὐτῷ, θ' ἤπτετο ἀκροθιγῶς τῆς γῆς,
 αἰθεροδρόμος δίφρος ἦν χρυσίζων φωταυγής.

Αλαλοῦντος ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς ἄσμα ἐξερχεῖτο,
τὸ δ' ἄσμα εὐμελέστερον τῆς ἀηδόνος ἦτο.
Τίς οὗτος, θν ὁ ποιητῆς τοιοῦτον ἐθεώρει;
Δὲν ἦτο νέος τις θνητός, οὐδέ τις νέα κόρη·
ἡ γῆ ὑπ' ὄντων ὡς αὐτὸς οὐδέποτε ὤκειτο.
Τίς ἦτο δέ;—Ὁ Ἄγγελος τῶν ἐξορίστων ἦτο.
—«Θάρσει,» φωνῇ τῷ ποιητῇ ἐφώνησε μεγάλη.
Ἵς δ' ὁ ἀτμὸς εἰς μηχανὴν τὴν κίνησιν ἐμβάλλει
καὶ τὴν ζῶν χωρὶς αὐτοῦ νεκρὰν διατελοῦσαν,
οὕτω λοιπὸν ἐνέβαλεν εὐθάρσειαν ἀρκοῦσαν
ὁ λόγος εἰς τὸν ἔγκριτον τῶν νέων ποιητῶν,
ὅς ἔγνω νῦν τὸν Ἄγγελον καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν·

—«ὦ βασιλέως ὀτρυνὲ θεράπον παγκοσμίου,
ὃ κόσμου θείων κάτοικε πνευμάτων ὑπεργείου,
ὃ πάροχ' ἐκδουλεύσεων εἰς τοὺς θνητοὺς μεγίστων,
ὡς εὖ παρέστης, Ἄγγελε κλεινὲ τῶν ἐξορίστων!
Ἵ, ὦ! ἀναγνωρίζω σε, πνεῦμ' ἄβλον, νῦν μόλις.
Σὺ ἄλλοτε καθίπτασο, ναί, σὺ περιεπόλεις
ἀνὰ τὴν Πάρον, Κέρκυραν, Στροφάδας καὶ Λευκάδα,
ὅπου καίνον κριτήριον καينوῦ Τορκουεμάδα
τοὺς ἀδελφούς μου, Ἄγγελε, ἐξώρισε, διότι
μαρτύρων ἔργον ὑψιστον ἀναλαβόντες πρῶτοι
ἐκάλουν εἰς μετάνοιαν τὰ γένη τῶν πιστῶν
καὶ εὐθαρσῶς ἐξήλεγγον τὰ ψεύδη τῶν ψευστῶν.

»ὦ! ναί· τὸ στόμα σου αὐτὸ-πολὺς δὲν εἶνε χρόνος-
τῶν ἐξορίστων ἔψαλλε τὸ ἄσμα ἡδυφώνως.
Οἱ φθόγγοι δὲ τῆς λύρας σου αὐτῆς τὴν ληθαργοῦσαν,
τὴν ποίμνην τοῦ Κυρίου μου ἐξύπνιζον ὑπνοῦσαν.
Ἄλλ', ὃ πτηνὸν τοῦ οὐρανοῦ, πῶς ἤδη μὲ πικραίνει
ἡ παρουσίᾳ σου ἀντὶ ὧς πρῶτον νὰ μ' εὐφραίνει;
Πῶς δὲ ἡ τῶν ἁσμάτων σου ἀνάμνησις ἐκείνων,
ἅπερ ποτὲ ὑπὲρ ἡδὺν ἐγλύκκινόν με οἶνον,
πῶς εἶνε πικροτέρα νῦν χολῆς τῷ λάρυγγί μου;
Ποῦ εἶνε νῦν οἱ πρόκριτοι ἐκεῖνοι ἀδελφοί μου;
Ποῦ εἶνε; Μὴ ὑπνώττω, φεῦ! μὴ ὄναρ μ' ἀπατᾷ,
καὶ βλέπω βόθρους τὰ βουνά, τοὺς ὄρνεις ἐρπετά;

» Ἄν ἀληθῶς οἱ ἦρωες οἱ τῆς ἐλευθερίας,
οὗς καὶ ἐγὼ καὶ φίλος πᾶς ἠγάπων ἐκ καρδίας,
καὶ ἐφοβοῦντο οἱ ἐχθροὶ καὶ ὁ Θεὸς ἐτίμῃ,
ἂν νῦν λαβόντες δουλικὸν καὶ φρόνημα καὶ σχῆμα
ἡσπᾶσαντο, προσκλίναντες ἀνδραποδῶδες γόνυ,
τὴν χεῖρα, ἥτις χθὲς ἐχθρὰ αὐτοὺς ἐδολοφόρει,
ρίψαντες ὅπλα ἐνδοξά, ἀρχὰς προδόντες θείας,
ἐγὼ ὁ πλέξας δι' αὐτοὺς στεφάνου· χθὲς εὐκλείας,
νῦν ὑπ' αἰσχύνῃς ταῖς χερσὶ τὸ πρόσωπον καλύπτων
θέλω νὰ φύγω ἐμχυτὸν ἐκ τῶν ἀνθρώπων κρύπτων·
θέλω συγκλείσας καὶ δακῶν τὰ χεῖλη δι' ὀργὴν
νὰ συγκατατῶ τὴν γλῶσσάν μου εἰς διαρκὴ σιγὴν.»

Ἐσίγησεν ὁ ποιητὴς τοιαῦτά που λαλήσας·
εἶπε δ' αὐτῷ ὁ Ἄγγελος φιλίως ἀτενίσας·
— « ὦ ποιητά, ὁ ροῦς ὧν νῦν ἐξέχεας ρημάτων
εἶνε ἀπόρροια πηγῆς ἀκάκων αἰσθημάτων.
Ἄλλ' ἄφες ταῦτα· ἐπ' αὐτοῖς ἡ φρόνησις οὐ χίρει·
ὁ λόγος τοῦ καθήκοντος οὐχ οὕτος, διαφέρει.
Μέμνησο ὅτι ἄλλοτε, ὅτε ποτὲ ἐπήνεις
ἐκείνους, δι' οὗς νῦν σιγὴν αἰρεῖσαι ὑπ' αἰσχύνῃς,
τοὺς περὶ τὸν Μητρόπουλον τὸν φίλον σου καὶ ἄλλους,
ὡς ὄντας πάλης ἱερᾶς ἀγωνιστὰς μεγάλους,
μέμνησο, φίλε ποιητά, ὅτι ἡ χεὶρ ἡ σὴ
ἔγραψ' ἐν τῷ «Κηρύγματι» τοιαῦτα οὕτωςί:

» (Οἱ χριστιανοὶ ἐπαίνων εἶνε ἄξιοι μεγάλων,
καὶ ψεκτέα καὶ πληκτέα ἢ μερὶς τῶν ἀντιπάλων.
» Αἱ κοινωφελεῖς ἐκείνων ἀρεταὶ ἀγαπητέαι,
» τοῦτων δὲ ἀνθρωποφθόροι καὶ κακίαι μισητέαι.
» Ἄν ἀφέντες τὰς κακίας ἦτο δυνατόν σωτῆρες
» τῆς πατρίδος νὰ φανῶσιν ὅσοι ἤδη ὄλετῆρες,
» ἤθελον ἐγὼ συμπλέξει πρώτος ἐπικοὺς στεφάνου
» ἐπιστέφων Κομμουνιστοὺς, Προκοπίους καὶ Σουλτάνους.
» Ἄν τὰς ἀρετὰς δ' ἀφέντες τῆς πατρίδος οἱ σωτῆρες
» τοῦναντίον καταστῶσιν ὡς οἱ ἄλλοι ὄλετῆρες,
» πρώτος τότε ἐγὼ ἀνάπτων ἔχθρας ἐν ἐμοὶ πυρὰν
» κατ' αὐτῶν θὰ ἐξεφώνουν ἀναθέματός ἀράν.»

— «Φεῦ! ἔκραξεν ὁ ποιητής, πολλή μου ἡ ἐδύνη!
οὐδέποτε· οὐδ' ἐσκέφθην καὶν ὅτι οἱ τρεῖς ἐκείνοι,
οὓς πάντων μάλλον ἔκρινα ἀξίους εὐλογίας,
ὅτι ὁ Ἱερόθεος, Εὐσέβιος, Ἡλίας
ἤθελον γεῖναι ἄξιοι ὦν ἔγραφον ἄρων.
Φεῦ! οἷον προδιέγραψα καθήκον λυπηρόν!
Ἐγὼ καὶ ὁ Εὐσέβιος εἰς στάσιν ἐναντίαν;
ἐγὼ πρὸς Ἱερόθεον ἐχθρὸς καὶ πρὸς Ἡλίαν;
Ἦν δυνατὸν νῦν φαντασθῶ ὅτι σκληρὸν καθήκον
πρὸ τούτων νῦν θὰ μ' ἔθετεν ὥς κύνα φεῦ! πρὸ λύκων;
οὓς πρὸ παντὸς ἡγάπησα ὑπὸ τὸν οὐρανόν;
δι' οὓς πολλάκις ἔκλαυσα; οὓς ἔχαιρον αἰνῶν;

— «Μήπως ὑπνῶ; μή με πλανᾷ δνεῖρον φαντασία;
εἶνε λοιπὸν ἀλήθεια πικρὰ καὶ ἀπαισία,
ὅτι ἐτράπησαν κακὴν τροπὴν οἱ ἀδελφοί μου,
οἱ φίλοι μου οἱ προσφιλεῖς, οἱ ἴσοι τῇ ψυχῇ μου;
Φεῦ! μάλλον ἤλπίζον καλὴν τροπὴν τῶν ἀντιπάλων,
τοῦ Προκοπίου προκοπὴν καὶ τοῦ Σουλτάνου μάλλον.
Ἰσως θὰ λάβῃ, ἔλεγον, μετὰβολὴν πορείας
μάλλον ὁ ἥλιος αὐτός, ἀλλ' ὅχι ὁ Ἡλίας.
Ἰσως ἀλλάξῃ, ἔλεγον, τὰς φάσεις ἡ σελήνη,
ἀλλὰ ὁ Ἱερόθεος δὲν θέλει παρκακλίνει.
Ἰσως ἀλλάξῃ, ἔλεγον, τὴν τροχίαν ἡ γῆ,
ἀλλ' ὅχι ὁ Εὐσέβιος, δὲν θέλει ἀλλαγῇ.»

— «Καὶ ὅμως, εἶπε χρωπὸς ὁ Ἀγγελοῦ, μυρία
συμβαίνουσι πρὸς τῶν βροτῶν τὴν γνώμην ἐναντία.
Πολλάκις τι προσδοκῆτον εἰς πάντας ματαιοῦται,
καὶ ἄλλο ἀπροσδόκητον πολλάκις προχρηματοῦται.
Ἐν τῇ τῶν γινομένων γῇ καὶ ἀπογινομένων
τί ὅσον ἢ ἀλλοίωσις συχνότερον συμβαίνει;
Τί τούτης φυσικώτερον ἐν τοῖς θνητοῖς τυγχάνει;
Εἰς μῆλον εὐχρουν σκώληξ τις ἐνίοτε λανθάνει·
αὔριον ἄρα ὠχρεῖ, μεθαύριον βορέας
πνεύσας τὸ μῆλον ἔρριψε σαπρὸν ἐκ τῆς μηλέας.
Ἔστι καὶ λέοντι παγίς· καὶ βρόχου θηρευτοῦ
δόλος ἀλώπεκος, ἰσχυρὸς δὲν φεύγει ἀετοῦ.

» Τροπή καλᾶμης εὐχερῆς ὑπὸ ριπῆς παντοίας·
οὕτω καὶ γνώμης ἀτελοῦς καὶ μήπω πεπηγυίας·
Τίς σκόληται ἀπρόσιτος, τοὺς βρόχους διχσγίζων,
ἐρπαίζων τοὺς παγιδευτάς καὶ πεποιθώς βαδίζων;
Ἄνθρωπος, ἐαυτὸν Θεῷ ἀφιερώσας ὅλως,
μόνῳ δ' αὖτῳ ὑπηρετῶν προθύμως καὶ ἀδόλως.
Οὗτος ὡς ὄρος ἵσταται· τὸ δ' ὄρος τίς σκλεῖει;
Νέμεται ὧδε ὁ ἀμύνης, ὁ ἀετὸς φωλεῖει.
Εἰς ταῦτα οὕτως ἔχοντα νοοῦντος τείνε ὧτα,
καὶ μὴ ἐκπλήττου φυσικὰ ὄρων συμβεβηκότα.
Ὅτε ὁ μέγας Κύριος καθῆκον τι δηλοῖ,
τοῦτο ὁ δοῦλος ὁ πιστὸς προθύμως ἐκτελεῖ.

Καθῆκον δὲ ὁ ποιητὴς ὁ ἐν ὑπηρεσίᾳ
τοῦ πανσθενοῦς διατελῶν ἡμῶν Κυρίου θεῖα
τοῦτ' ἔχει, ἵνα ἐπαινῇ τοὺς φίλους καὶ προτρέπῃ,
καὶ ψέγῃ ὅσους πονηροὺς ἐχθροὺς Κυρίου βλέπει.
Πρὸς δὲ τοὺς ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν κρημνιζομένους,
ἢ πρὸς τοὺς ἐκ τῆς πτώσεως αὐτῶν ἀνορθομένους
ὁμοίως τῇ μεταβολῇ αὐτῶν καὶ ἀνελόγως
συμμεταβάλλεται ἡμῖν ὁ ἔπαινος ἢ ψόγος.
Προσώπων δὲν θαυμάζομεν δοκοῦντα μεγαλεῖα,
οὐδ' εἶναι ἐν ἡμῖν τυφλὴ ἢ ἐχθρὰ καὶ φιλική.
Πᾶσιν ἡμῶν ἐνέργειαν ὁ λόγος διοικεῖ,
οὐδέ τις καταιγὶς παθῶν ὠθεῖ ἡμᾶς εἰς αὐτήν.

» Τὰς κεφαλὰς ἐστέφομεν διὰ πολλῶν ἐπαινῶν
τινῶν ἀγῶνα ὕψιστον χθὲς ἀγωνιζομένων·
νῦν δ' ὅτε ἡττομώλησαν εἰς τῶν ἐχθρῶν τὴν τάξιν,
διὰ τὴν ἄτιμον αὐτῶν τῆς προδοσίας πρᾶξιν
τὰ στέμματα' ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν περιαιροῦμεν,
καὶ ὥσπερ τοὺς λοιποὺς ἐχθροὺς καὶ τούτους πολεμοῦμεν·
οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ αὐτοὺς σφοδρῶς καὶ ἔτι μᾶλλον.
Διότι τίνες χείρονες τῶν ἄλλων ἀντιπάλων
ἢ οἱ προδόντες ἱερὰν καὶ ὕψιστον ἀγῶνα
καὶ βᾶλλοντες κατ' ἀδελφῶν τὰ βέλη δολοφόνων;
Τῶν φίλων τί σεμνότερον; καὶ τί τῶν προδοτῶν
ὑπάρχει ἀτιμότερον καὶ μᾶλλον μισητόν;

» Ἀλλὰ ἀνάβα, ποιητά, τὸν δίφρον τοῦτον ἤδη,
λάβε τὴν δέλτον δ' ἐν χερσὶ σὺν ταύτῃ τῇ γραφίδι,
ἵν' ἄσμα νέον γράψῃς μοι τῶν πρώην ἐξορίστων,
οὓς ἡγαπῶμεν μάλιστα καὶ ἐπηνοῦμεν πλεῖστον.
Ἡ δέλτος ἡ λευκὴ ὑπὲρ χιόνα φαινομένη
τὸν ἱερὸν καὶ ἅγιον ἡμῶν σκοπὸν σημαίνει,
οὗ χάριν θὰ κινήσωμεν εὐμούσως ἄδον στόμα.
Τὸ τῆς γραφίδος κυανοῦν ὥσπερ αἰθέρος χρῶμα
σημαίνει ἐλατήρια οὐράνια καὶ θεῖα,
ὑφ' ὧν ἐλάνυεταί ἡμῶν ἀδόλως ἡ καρδία.
Τὸ δὲ ἐν ᾧ περ ἡ γραφὴ ἐβάφη ἡ καλὴ
ὑγρὸν πρὸς αἶμα ὅμοιον καὶ τοῦτο τί δηλοῖ;

» Δικαιοσύνης ἐμβλημα, νεμέσεως σημεῖον.
Διότι εἶνε δίκαιον οἱ τὰς τῶν ἄλλοτρίων
παρεκτροπὰς ἐλέγχοντες, ἐν παρεκτραπῶσι,
δίκαιον ἵνα καὶ αὐτοὶ ὁμοίως ἐλεγχθῶσι·
καὶ μᾶλλον οὗτοι· ἐπειδὴ οἱ ἐξ ὑψηλοτέρων
σημείων ὀλισθαίνοντες μετὰ ἰσχυροτέρων
πατάγων καταπίπτουσι πρὸς σκάνδαλον καὶ ἄλλων.
Ἄρα ἐλέγχων ἄξιοι πρὸ πάντων οὗτοι μᾶλλον.
Λοιπὸν ἀνάβα, ποιητά, τὸν δίφρον τοῦτον, ὅπως
εἰς τοὺς αἰθέρας ἔρω σε ἐκεῖ ὑπερκνηρώπως,
ὅπως περιπορεύσω σε κλεινὴν περιφορὰν
κατὰ δυσμᾶς, ἀνκτολὰς καὶ νότον καὶ βορρᾶν.

» Ὅπως περιχάγω σε ἀνὰ τὰς χώρας, ὅπου
ἀκούει γλῶσσαν Ἑλλήνος λαλοῦντος οὓς ἀνθρώπων,
ἵν' ἀκουσθῇ καὶ τῆς ᾠδῆς ἡμῶν ἡ μελωδία.
Ψάλλωμεν ἤδη ἐν φωνῇ ἐπίσης γεγωνυῖα.
Σὺ γράφε τὰ ψαλλόμενα κινῶν ταχέϊαν χεῖρα,
τὸ δ' ἄσμα ἅμα ἡ ἐμὴ θὰ συνοδεύσῃ λύρα.
Πνεῦμα (τοῦ) τὸν νοῦν ἡμῶν ἐμπνέον ἐμπνευσάτω·
τὸ στόμα ἡμῶν ἀλήθειαν καὶ κρίσιν λαλησάτω·
ἡ δὲ φωνὴ εὐπρόσδεκτος ἡμῶν ἀρθήτω ἔως
τοῦ θρόνου τοῦ ἐνθρόνου τοῦ σύμπαν βασιλέως.
Ταχύπτερος αὔραι, κατὰ γῆν, ἀνὰ τὸν οὐρανὸν
διαφημίσκετε ἡμῶν τὸ ἄσμα ποθεινόν.

» Πᾶς κάτοικος τοῦ οὐρανοῦ τὸ ἄσμα ἀκουέτω,
 πᾶς δ' ἄνθρωπος ἐπίγειος τὸ οὖς αὐτοῦ τεινέτω,
 πάντα δ' ἐχθρὸν ὥσει βροντῇ μεγάλη ἐκπληξάτω,
 ὡς δ' ἀστραπὴ ἀντίπαλον πᾶν ὄμμα θαμβώσάτω,
 πληξάτω δ' ὥσπερ κεραυνὸς τῶν ἀσεβῶν τὰς φρένας,
 καταρδευσάτω δ' ὡς βροχὴ ψυχὰς πεφιλημένας,
 ὡς ἤχος δὲ σελπίσματος ὀξὺς ἐγερτηρίου
 ἐξυπνησάτω ρέγχουσιν τὴν ποίμνην τοῦ Κυρίου.»

Εἶπε καὶ εἰς τὸ ὄχημα ταχύτερον ἢ νεῦμα
 ἐκάθισε τὸν ποιητὴν τοῦ οὐρανοῦ τὸ πνεῦμα.
 Τὸ ὄχημα νεφροειδές, χρυσίζον, φεινὸν
 τὸν Ἄγγελον καὶ ποιητὴν ὑψοῖ εἰς οὐρανόν.

Ὡς νέφος, ὅταν ἄγριον βορρᾶν διώκτην ἔχη,
 τὸ εὖρος τοῦ ὀρίζοντος γοργόπουν διατρέχει,
 ἀλλ' ἴσταται, δὲν προχωρεῖ, ἐὰν ἐν τῇ κινήσει.
 οὐρανομήκεις κορυφαί ὀρέων συναντήσῃ,
 λύεται δὲ πυρσοκοροτοῦν εἰς ποταμοὺς ὑδάτων·
 ὁμοίως καὶ τὸ ὄχημα ὥσει ἀστὴρ διάττων
 διέσχιζεν, ὑπ' ἄγγελον Κυρίου διφρηλάτην
 καὶ ἐποχοῦν τὸν ποιητὴν, τὴν οὐρανίαν πλάτην·
 ἴστατο δ' ὅπου πόλις ἦν θνητῶν ἐλληνογλώσσων
 ἐκχέον ἄσματος βροχὴν καὶ ἀρμονίας δρόσον,
 ὧδ' ἢ βροντησικέραυνον καὶ ἀστραποειδῆ·
 ἀγγελικὴ καὶ βρότειος ἦν ἅμα ἡ ὧδή.

Β'.

Κρούων τὴν λύρην, ἄγγελε, καὶ τὴν φωνὴν σου αἶρων,
 — «Ψάλλ', ἔλεγες τῷ ποιητῇ, τὴν πτώσιν τῶν ἀστέρων,
 οὓς ἡ οὐρὰ τοῦ δράκοντος κατέρριψεν, ὡς ρίπτει
 τὰς ἐκυτῆς βαλάνους δρυς, ἣν νότος λάθρος τύπτει·
 πῶς νῆσοι ὑπερβάλλουσιν τὴν θαλασσίαν πλάτην
 ἐμπαλίζουσιν τὴν θύελλαν, καθ' ὧν τὸ κύμα μάτην
 προσβάλλον συνεθρύνετο, καὶ κατὰ τῶν ὁποίων
 ἐνέσκηπτον οἱ κεραυνοὶ ὡς προσβολαὶ νηπίων,
 ψάλλε πῶς νῦν ὑπὸ πυρῶν σεισθεῖς ὑποβυθίων
 ἐξαίφνης κατεπόθησαν πεσοῦς ἐκ θεμελίων.
 Τὸν τόπον ἤδη ἄβυσσοι καλύπτουσιν αὐτῶν,
 μάτην δ' αὐτὰς ἀναζητεῖ τὸ ὄμμα τῶν νεκρῶν.

» Εἰς Ζόφρον ἐβυθίσθησαν μακροῦ μεσονυκτίου,
 ὅν οὐδεπώποτε ἀκτὺς ἐφώτισεν ἡλίου.
 Ὅπου ἐπκίρτα ἡ ἀμνὰς μετὰ ἀμνῶν ἀκάκων,
 ἤδη περιπορεύεται ὁ τῶν ἀβύσσων δράκων.
 Τὰ ἄστρα ἐκ τῆς τροχιᾶς ἐξέβησαν ἐκείνης,
 ἣν διεχάραξεν αὐτοῖς Θεὸς δικαιοσύνης,
 καὶ δι' αὐτὸ κατέπεσον. Αἱ νῆσοι ἐλευθέρας
 τῷ βασιλεῖ ὑπέικουσαι τῆς γῆς καὶ τοῦ αἰθέρος,
 ἐσχάτως εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ κόσμου ἐν ἀνοίᾳ
 καὶ γῆν καὶ ὕδωρ ἔδωκαν, ὑποταγῆς σημεῖν,
 ἀντιπαχθεῖσαι ἐχθρικῶς πρὸς φίλους ἀγαθούς,
 καὶ δι' αὐτὸ κατήντησαν εἰς θαλάσσιον βυθούς.

» Ὁ νόμος εἶνε θέμεθλον, ἐφ' οὗ τὸ πᾶν ἡρέισθη·
 ἐὰν ἀρθῇ τὸ θέμεθλον, τὸ πᾶν κατεκρημνίσθη.
 Τὰ ὄντα τὰ ἐλεύθερα, τὸν νόμον ἄνευ βίας
 τηροῦντα τῆς προσωπικῆς αὐτῶν ἐλευθερίας,
 κρατοῦνται ὑπὸ τῆς χειρὸς τοῦ συγκρατοῦντος πάντα,
 ἀλλ' ὅμως ἀπορρίπτονται τὸν νόμον παραβάντα,
 καὶ ἐπακολουθεῖ αὐτῶν ἡ πτώσις παταγώδης.
 Πρὸ τῆς πυρκαϊᾶς καπνὸς ἐκφάνεται ζοφώδης·
 πρὸ τοῦ πατάγου τῆς βροντῆς ἡ ἀστραπή ἐκχεῖται·
 ὁμοίως ὕβρις ἀσεβείας πρὸ συντριβῆς ἡγρεῖται.
 Πρὶν κρημνισθῇ προθέλυμος ὁ οἶκος τοῦ θνητοῦ
 ἀσέβεια ὑπέσκαψε τὰ θέμεθλα αὐτοῦ.»

— «Φεῦ τῶν κακῶν!» ὁ ποιητὴς στενάζων ἀντεφώνει,
 «ὀπόσον ἦσαν ἔνδοξοι οἱ παρελθόντες χρόνοι!
 Ἄδοξον ἤδη τὸ παρόν· χολῶν προσφέρει πώσεις.
 Τί με προσάττει; Κρημνισμοὺς νὰ ψάλω φεῦ! καὶ πτώσεις!
 Καὶ τίνων πτώσεις; τῶν ἐχθρῶν; Οὐχί· ἀλλὰ τῶν φίλων,
 τῶν πύργων μου τῶν ὀχυρῶν, τῶν ὑψηλῶν μου στύλων!
 ὧν ἦν ἡ στήσις τέρψις μου, ἡ ὀχυρότης θάρρος·
 πτώσεις νὰ ψάλω—ὦ βαρὺ ὑπὲρ τὰ ὄρη βάρος!—
 τῶν συναγωνιστῶν μου, ὧν ἐξύμνουν χθὲς τὰ κλέα,
 ἃ θέματ' εἶχεν ἄλλοτε τὸ ἄσμά μου ὥραϊα!
 Φεῦ! τίς ἐπεφυλάχθη σοι, ὦ λύρα μου, ποιηή!
 Δὲν ἐθραυμέθαι προτοῦ καὶ σὺ κ' ἐγὼ κοινῇ;

» Πῶς ἔπεσαν οἱ δυνατοὶ ἀτιμοτάτην πτῶσιν!
 Πῶς σκευή φεῦ! πολεμικά νὰ κατασυντριβῶσιν!
 Πῶς οἱ ἀγωνιζόμενοι ὑφίστην ἀγωνίαν
 τὸ αἰσχιστον εἰργάσαντο κακόν, τὴν προδοσίαν!
 Μὴ μοι τὸ λέγετε· ἀλγῶ· ὁ νοῦς μου φεῦ! σαλεύει·
 μὴ οἱ ἐχθροὶ τὸ μάθωσι· Ἠεὲ μου! ποῖα χλεύη!
 Ἀλγῶ, Εὐσέβι', ἐπὶ σοί. ὦ ἀδελφέ μου, οἶμοι!
 πῶς ἡ ψυχὴ μου ἄλλον σε νὰ ἴδῃ ἐπεθύμει!
 σὲ θν ὑπὲρ ἀγάπησιν ἠγάπησα παρθένων!
 Καὶ ἐπὶ σὲ οὐ παύομαι, ὦ ἀδελφέ μου, στένων,
 Ἥλιε, θν ἠγάπησα ὑπὲρ χρυσόν, θερμόν,
 δι' θν πολλὰκις ἔχυσα δακρύων ποταμόν.

» Κ' ἐπὶ τὸν Ἰερόθεον ἀλγῶ θρηνῶν καὶ στένων
 κ' ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς, οὓς σύρει ὀλισθαίνων.
 Πῶς φεῦ! ἐσθῆσθη τέλεον, ἐσθῆσθη—θαῦμα μέγα!—
 ἡ αἴγλη τοῦ Ὁρίωνος, τοῦ Ἀετοῦ, τοῦ Βέγα!
 Πῶς ἔρριψαν οἱ φίλοι μου τὴν δόξαν παρ' ἐλπίδα,
 καὶ αἶφνης ἐνεδύθησαν αἰσχύνης διπλοῦδα!
 Καὶ ἤδη οὓς ἠγάπησα καλοῦμαι νὰ μισήσω,
 οὓς ἐνηγκαλιζόμεν χθές καλοῦμαι νὰ λακτίσω,
 νὰ πτύσω οὓς ὡς προσφιλεῖς πατέρας ἡσπαζόμεν,
 νὰ πλήξω οὓς ἐθώπευσον, δι' οὓς ἐσεμνυνόμεν·
 διότ' εἰς τόξον πρῶτ' αὐτοὶ ἐστράφησαν στρεβλόν,
 καὶ καθ' ἡμῶν ἐτόξευσαν πληθὺν πικρῶν βελῶν.

» Τοὺς ὅλμους ἔστρεψαν αὐτῶν—τὸ ἔργον ἀπευκτέον—
 καθ' ὧν ἐνδόξων μεθ' ἡμῶν ἀνήμερον τροπαίων
 ἐπὶ μακρὸν μοχθήσαντες. Τὸν Ἰωσήφ μισοῦσιν
 οἱ ἀδελφοὶ καὶ κατ' αὐτοῦ δεινὰ ἐπιχειροῦσιν.
 Ὁ ἀσεβὴς Ἀβεσσαλώμ τὸ γένος καθυβρίζει,
 καὶ κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τὴν χεῖρα ἐξοπλίζει.
 Τὸ χαῖρε ὁ φιλάργυρος φωνῶν Ἰσκαριώτης,
 τοῦ διδασκάλου γίνεται τοῦ ἐαυτοῦ προδότης.
 Οἶμοι! αὐτοὺς ἐζήλωσαν οἱ ἀδελφοὶ μου, οἶμοι!
 ὦ ζήλωσις κακόζηλος! ὦ δυσφημίαις φήμη!
 ἐζήλωσαν οἱ δεῖλικοι ὑπάρξεις μιαρὰς,
 καὶ ἐπισπῶσι καθ' αὐτῶν βλασφημιῶν ἄρας.

» Καὶ ἀποσπῶσι φεῦ! αὐτοὶ διὰ χειρὸς ἰδίᾳς
τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην μου ἐκ βάθους τῆς καρδίας!
Οἷον αἰσθάνομαι, παπαί! σπαράσσοντά με πόνον!
Ἦ πρὸς ὑμᾶς ἀγάπη μου φυτὸν τοσοῦτων χρόνων,
φυὲν ἐντός μου καὶ πιδὼν τὴν οὐρανίαν δρόσον,
τόσον ἠπλώθη ἐν ἐμοὶ καὶ ἐρριζώθη τόσον,
ὥστ', ὦ σκληροὶ μου ἀδελφοί, ἐνῶ αὐτὸ ἐκσπᾶτε,
σπαράττετε τὰ σπλάγχχνα μου, τὰ στήθη μου συνθλάτε!
Ὅτε ὁ Κᾶϊν ἐπληξεν τὸν Ἀβελ εἰς τὰ στήθη,
καὶ αἷμα ἀδελφοῦ ἀγνὸν ἐπὶ τῆς γῆς ἐχύθη,
δικάζων τὸν ἐκχέαντα τὸ αἷμα ἀδεῶς,
— «Τί Κᾶϊν, Κᾶϊν, ἔπραξας;» ἐβόη ὁ Θεός.

» Οὕτω καὶ ἤδη ἡ φωνὴ ἀνὰ βοᾶ ἡ θεία:
— «Τί ἐπραξας, Μητρόπουλε; τί ἐπραξας, Ἥλις;
τί ἐπραξας, Εὐσέβιε; Τὸ παρελθὸν τοῦ βίου
ὑμῶν, λαμπρὸν ὡς ἡ λαμπρὰ πορεῖα τοῦ Ἥλιου
καὶ ὡς ὁ Ἀβελ δίκαιον, ἀποκτανθὲν ἀφρόνως,
κατὰ τῶν φονευτῶν αὐτοῦ κρυγάζει ἐπιμόνως
ἐπιζητοῦν ἐκδίκησιν. Ὁ τρόμος καὶ ὁ στόνος
ἔσται ἐν τῇ ζωῇ ὑμῶν συνοδοιπόρος μόνος
ἀνθ' ὧν ἐκκαουργήσατε.» Ὡ ἄξιοι δακρύων,
ὅποῖον διεπράξατε κακούργημα, ὅποῖον!
Ποῦ τὰ προτοῦ καυχήματα ὑμῶν, ὦ φίλοι, ποῦ;
οὐκ ἔστιν ἀπέμεινε καὶ θρήνος τοῦ λοιποῦ.

Ι'.

» Ὅτε τοὺς πρώτους ἀσταθεῖς βηματισμοὺς τοῦ βίου
ἐποίουν, τοῦ κοινωνικοῦ ἀρχόμενος σταδίου,
κ' ἐστρέφετο τὸ ὄμμα μου πεφωτισμένον ἤδη
ἐγγὺς καὶ πόρρω, ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν νᾶ ἴδῃ,
ἠπόρουν ἐφ' οἷς ἔβλεπον, καὶ ἔλεγον, Εἰς ποῖον
αἰῶνα ἐγεννήθην φεῦ! Τὸ γένος μου τὸ θεῖον,
ἡ ἀνθρωπότης σήμερον, τῆς πρὶν ἐξάμβλωμά τι,
ὡς Μήδεια ἀνηλεῶς τὰ τέκν' αὐτῆς σπαράττει.
Ναὸν δὲν ἔχει ἅγιον· ἂν ἐν αὐτῇ νᾶός τις,
ἀλλ' ἐν αὐτῷ δὲν προσκυνεῖ Θεὸν σωτῆρα, ὅστις
προσφέρει θυμὰ ἐκυτὸν εἰς λύτρωσιν πολλῶν.
Τοῦτο καλεῖ ἀδύνατον καὶ μῦθον παχυλόν.

» Ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς ἰστᾶ ἡ γενεὰ ἡ νέα
 ἐν εἰδωλον· αὐτὸ καλεῖ θεὸν καὶ βασιλέα.
 Ὅμοιος ὁ θεὸς αὐτῆς πρὸς τὸν Μολόχ ἐκείνον,
 πεπυρωμένους καὶ αὐτὸς τὰς χεῖράς του ἐκτείνων,
 σπονδὰς αἱμάτων ἐκζητεῖ καὶ ἀνθρωποθυσίας.
 Εἰς τὸν ἰδοὺ τὸ εἰδωλον τῆς νέας κοινωνίας.
 Τριττῶς τὸ ὄμμ' αὐτῆς ὁρᾷ· ἡ πλήρης ἀσελγείας
 πρὸς ὅ,τι τὰς αἰσχράς αὐτῆς πληροῖ ἐπιθυμίας·
 ἡ πλεονεκτικῶς πρὸς πᾶν κακὰς ἡδύνας ἐξεῖς,
 πρὸς πᾶν δι' οὗ κορέννυνται αἱ τῆς γαστροῦς ὀρέξεις·
 ἡ πλήρης ἐκδικήσεως προσβλέπει φονικῶς
 πρὸς πάντα τὸν κωλύοντα τὰ πάθη τῆς σαρκός.

» Ἀνερευνᾷ ἀτέρμονα τοῦ ἀχανοῦς τὰ βάθη,
 ἵνα μηδεὶς αὐτὴν ἀστήρ ἐκεῖ που διαλάβῃ,
 καὶ παρορᾷ τὸ βάρβαρον, ὃ πρὸ ποδῶν τῆς χαίνει,
 εἰς ὃ κατακρημνίζεται οὐρίως φερομένη.
 Φθείρει τοὺς πνεύμονας αὐτῆς ἡ φθίσις ἀπαισία,
 ἐν ταῖς φλεψὶ κυκλοφορεῖ ὡς αἷμα ἡ σαπρία,
 ἡ σάρξ αὐτῆς σκωληκιᾷ. Καὶ ἔνθεν μὲν προσβαίνει
 καὶ κόπτει πύλας θαλασσῶν, βουνὰ διατιτραίνει,
 ἐρήμους δὲ ὁδοποιεῖ καὶ ποταμοὺς ζευγύνει,
 ἵνα μηδὲν τὴν κίνησιν αὐτῆς διακωλύῃ,
 ἀλλ' ἀκωλύτως κοινωνῇ καὶ εὐχερῶς χωρῇ
 πρὸς ὅ,τι τῶν παθῶν αὐτῆς τὸ ἁπλῆστον πληροῖ.

» Ἐξ ἄλλου πᾶσαν διανοήσασθαι συγκοινωνίαν θεῖαν
 πρὸς πᾶσαν ὑπερφυσικὴν φωτὸς ἀκτὴν ἁγίαν,
 πρὸς πνεῦμα πᾶν, ὅπερ ἁγνὸν ἐξ ὕψους ἐπιπνέει,
 καὶ διὰ τῆς ρινὸς αὐτῆς ἀπλήστως ἀναπνέει
 μιάσματα, μολύσματα καὶ ἀναθυμιάσεις.
 Ὀλέθριός τις φαρμακὸς λυγρῶν φαρμάκων κράσει·
 ποτίζει τὴν ταλαίπωρον, διότι ἐκ μωρίας
 τὸ πόμα ἀποστρέφεται τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας.
 Μεθύουσα δ' ἀναφωνεῖ· Εὐροῦς' ἀεροπόρα
 ἀνέρχομαι τὸν οὐρανόν, εἰς κομητῶν πυρφόρα
 ἐποχουμένα ἄρματα κυκλοῦμ' ἐν τῷ παντί,
 καὶ τὸν Θεὸν ἀπανταχοῦ τὸ ὄμμα μου ζητεῖ.

» Ἄλλ' οὐδαμοῦ εὐρίσκεται· ἰλύος ροῦς κυκλοῖ με·
 ἡ ὕλη αὕτη ὁ θεός· ἐγὼ τῆς ὕλης δ' εἶμαι
 ἡ ἄκρα διοργάνωσις, καὶ εἶμαι ἐπομένως
 ψυχὴ θεοῦ, θεὸς λοιπὸν ἐγὼ κεκηρυγμένος.
 Κ' ἐνῶ ἴστα τῷ κεραυνῷ παγίδ' εὐφρεστάτην
 καὶ σύλλαμβάνει τῶν νεφῶν ἐκεῖ τὸν ἐπιβιάτην,
 εἰς δολομήτου δίκτυα ἐμπίπτει καὶ γογγύζει·
 κ' ἐνῶ δι' ὅπλων φοβερῶν τὰς χεῖρας ἐξοπλίζει,
 ἃ δυναμίτις δυναμοῖ καὶ ἃ πυροῖ πυρίτις,
 ἐν τούτοις ὑποτρέμουσα ἡ τιτανὶς ὥσεί τις
 ἀπλοῦται νῦν παράλυτος ἀνίατον νοσῶν
 ἐπὶ ἡπείρων στρώματα καὶ νῶτα θαλασσῶν.

» Ἀκούσας δ' ὅτι τάξις τις ἀνδρῶν μελανειμόνων
 τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἠθικῆς καὶ ἀληθείας μόνον
 ἐκλήθη νὰ ὑπηρετῇ, μετὰ ἐπιστασίας
 καὶ πρὸς τὴν τάξιν ἐβλεψα αὐτὴν τῆς κοινωνίας.
 Ἄλλ' ὁμως φεῦ! ἐνταῦθα δὴ, ἐνταῦθα πλησιάσας
 ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπον καὶ φεύγω φρικιάσας.
 Οὐδεὶς ἐκπλήττετ' ἀπαντῶν ἀκάνθας καὶ τριβόλους
 ἐν τοῖς δρυμοῖς καὶ φάραγγιν, οὐδ' ὄφεις ἰοβόλους
 εἰς τὰς ἐρήμους συναντῶν, οὐδ' ὅταν εἰς σαπρίαν
 εὐρίσκη μυίας καὶ πολλὴν σκωλήκων δυσωδίαν.
 Ἄλλ' ἄν, ἀνθέων τις ζητῶν εἰς κῆπον ἀμνητόν,
 φυτεῖαν μόνον ἀκακῶν εὐρίσκη εἰς αὐτόν;...

» Ἐὰν ἐν τῷ ταμείῳ τις τροφὴν ἀναζητήσῃ
 καὶ φωλευούσας ἐν αὐτῷ ἐχίδνας συναντήσῃ;...
 Ἄν νύμφης καλλιμόρφου τις σηκώσῃ τὸν χιτῶνα
 καὶ εὖρη σῶμα ὀδωδός, ἐλκέων σηπεδόνα;...
 ὦ! τοῦτο ὅπερ ἐξίστα καὶ ὅπερ καταπλήττει!
 Ἄλλα τὸ ὄμμα μου ἐκεῖ νὰ ἴδῃ ἐπεζήτηε,
 ἀλλ' ὑπὸ ἔγκον ἱερὸν εὐφήμεων ὀνομάτων
 τὰ δυσονομαστότατα ἀνεῦρον τῶν πραγμάτων!
 Τοῦθ' ὅπερ με ἐξέπληξε, καὶ φεύγων εἶπον τότε·
 Μητροπολίται, ἱερεῖς, διάκονοι, δεσπότες,
 μεγάλα ἐπαγγέλλεσθε ἰστάμεν' ὑψηλά,
 ὁ κόσμος δ' ἐξ ὑμῶν ζητεῖ μεγάλα καὶ πολλὰ.

» Τὸ ὅπου πάσα ἠθικὴ ἀκρότης συγκεντροῦται,
τὸ κάτοπτρον, δι' οὗ περ πᾶν στίγμ' ἄτιμον δηλοῦται,
τὸ θεῖον Εὐαγγέλιον ἐν ταῖς χερσὶ κρατεῖτε,
καί, « Ἐλθετε καὶ δράμετε, » πρὸς τοὺς λαοὺς φωνεῖτε,
» κ' ἐνταῦθα κατοπτρίσθητε καὶ γινώτε, γινώτε θάπτον,
» κ' ἐκπλύνετε, ἐκπλύνετε τὰ αἵσχη τῶν στιγμάτων. »
Ἄλλ' ὅστις εἰς κατοπτρισμὸν προσέλθῃ, ἀναγκάτως
τὴν ὕψιν τοῦ τοῦ κάτοπτρου κρατοῦντος ἐκρέως
δρᾷ ἐν πρώτοις ἐν αὐτῷ καὶ βλέπων καὶ εἰς τοῦτον
τὸν ἑσὸν ἢ καὶ πλείονα ἀκαθαρσίας πλοῦτον
ἐκπλήττεται, ἀγανακτεῖ δι' ὅσα θεωρεῖ,
καί, « Πλάνοι καὶ ὑποκριταί, » βοῶν ἀναχωρεῖ.

» Ὡ κλῆρε, τούτων ἕνεκα σὺ ὢν αἰτία πλείστων
σκανδάλων σὺ καὶ εὐθυνῶν ὑπαίτιος μεγίστων·
διότι μὴ δυνάμενος ὁ κόσμος ἐξ ἀγνοίας
νὰ διακρίνῃ μεταξὺ κατόπτρου ἀληθείας
καὶ τοῦ βαστάζοντος αὐτό, διάφορον ὁμοίου,
συγχέων δὲ τὸ αἷτιον μετὰ τοῦ ἀκαιτίου,
ἀμφοτέρ' ἀποστρέφεται, ἀμφοτέρα λακτίζει,
καὶ αἵσχη φέρων ἀνιπτα εἰς ὅλεθρον βυθίζει.
Ὅσοι λοιπὸν ὑποκριταὶ ψευδιστεῖς Κυρίου
ἐπίσης εἰσθε ἄξιοι ταλαινισμοῦ ὁμοίου,
πρὸς ὃν ἐποίει ὁ κανὼν τοῦ κρίνειν καὶ λαλεῖν,
οὐαὶ φωνῶν εἰς παλαιὰν ὑποκριτῶν φυλὴν.

» Οὐαὶ οἱ ἐμπλατύνοντες τὰ κράσπεδα τῶν ράσων
καὶ τὴν κοιλίαν τρέφοντες ὀγκώδη ὡς βονάσσων·
διότι οὕτως, ἄθλιοι, πλατύτερον ἀκόμα
τοῦ ἄδου διανοίγετε τὸ ψυχοφάγον στόμα
τῆς ἀπωλείας τὴν δεινὴν κοιλίαν ἐξογκοῦντες.
Οὐαὶ οἱ γένεια μακρὰ ἐπὶ στηθῶν ἀπλοῦντες·
διότι ὑπὲρ ἀριθμὸν τριχῶν ὑμῶν μυρίας
τάς ξένας καὶ τὰς ἑαυτῶν ποιεῖτε ἀμαρτίας.
Οὐαὶ οἱ ἀπὸ τῶν λαιμῶν χρυσοῦς σταυροὺς ἀπλοῦντες
καὶ ράβδους εἰς τὰς χεῖράς σας μακράς χονδράς κρατοῦντες·
διότι εἰσθε, ὡς γυμνοὶ τῶν θείων ἀρετῶν
τοῦ σταυρωθέντος, ἄξιοι μολώπων δι' αὐτῶν.

» Οὐαί οἱ χρυσοπόρφυρα ἐνδύματα φοροῦντες
οἱ μιτροφόροι, οἱ χερσὶ καὶ στόμακ' εὐλογοῦντες·
διότι ἡ ψυχὴ ὑμῶν φορεῖ τὴν ἀμαρτίαν
ὡς ρυπαρὸν ἱμάτιον, ὡς μελανὸν μανδύαν,
καὶ φέρει ἐπὶ κεφαλὴν αὐτῆς Θεοῦ κατάραν
ὡς παπικὸν σκιάδιον, ὡς τουρικὴν τιάραν.
'Αλλ', ὦ μωροὶ τε καὶ τυφλοί, τὰ σώματα κοσμοῦντες,
ἔπρεπε πρῶτον τὰς ψυχὰς· κ' ἐν ταῖς χερσὶ κρατοῦντες
τὸ ἀάτοπτρον τῆς ἠθικῆς, δὲν ἦτο πρῶτον χρεῖα
πρῶτοι τὰ πρόσωπα ὑμῶν νὰ πλύνετε τὰ χερεῖα;
Τίς ἔλκη θεραπεύει, ὦν αὐτὸς μεστὸς ἐλκῶν;
'Ιᾶται πρὸ τοῦ ξένου τις τὸ ἴδιον κακόν.

» 'Αλλ' ἐπειδὴ φροντίζετε περὶ τῶν ἀλλοτρίων
καὶ ἔξω, ἀμελεῖτε δὲ τῶν ἑσώ καὶ ἰδίων,
καὶ ἔχετε τὸ πρόσωπον μεστὸν ἀκαθαρσίας,
καὶ μέγα εἴσθε σκάνδαλον καὶ βόθρος ἀπωλείας,
ἐνεκεν τούτου, ὕκιναι ὑπὸ ποιμένων σχῆμα,
ἔχετε περισσότερον ὑμεῖς πρὸ πάντων κρῖμα.
Βεβαίως ὁ τῶν θέσεων κατέχων τὴν ὑπάτην
ὑπόκειται εἰς τῶν πτώσεων τὴν κινδυνώδεστάτην.
Καὶ δύναται ὁ αἷτιος μεγίστης ὠφελείας
νὰ καταντήσῃ ὄργανον ἐσχάτης ἀπωλείας.
Καὶ δύναται ὁ ἄξιος τῆς πρώτης τῶν τιμῶν
εἰς ἀτιμίας νὰ λουσθῇ δυσώδη ποταμόν.

» Ἐν τῇ τῶν θέσεων λοιπὸν ὁ κληρὸς ὑπερτάτῃ,
ἐὰν τὰ ὑψίστα αὐτοῦ καθήκοντα φυλάττῃ,
ὡς ὑπὲρ πάντας ὠφελῶν πρὸ πάντων τιμητέος.
'Αλλ' εἰν' ἐσχάτως ἄτιμος καὶ περιφρονητέος
ὡς, ὅταν παρεκτρέπηται, πρὸ πάντων οὗτος βλάπτων.
Τοῦτο δ' ἐγὼ εἰς μωμητοὺς τὸ ὄνειδος προσάπτων,
δὲν κατεφρόνουν ὄντινα Χριστοῦ ἐτίμων κληρὸν,
ἀλλὰ τὰ σμῆνη ἔπληττον τῶν ψευδοκαλογήριον,
τοὺς λύκους τοὺς μετὰ δοῦλῃ προβάτων φαινομένους,
τοὺς δαίμονας ὡς πνεύματα φωτὸς παρισταμένους.
Τοιοῦτον ἔβλεπον λοιπὸν τὸ γένος τῶν θνητῶν,
τοιούτους καὶ τοὺς κληρικοὺς τοὺς μεταξὺ αὐτῶν.

»Καὶ οὐδ' ἠγνόουν, ἤμην μὲν αἰείποτε ἐν γνώσει,
ὅτι νησύδριά τινα ἠδύναντο νὰ ᾧσι
ἐν τῷ εὐρεῖ ὠκεανῷ τῆς ὅλης κοινωνίας,
καὶ ἔσως που ἀπῆντησα καὶ ἄνδρα ἀληθείας,
ἀλλ' οὗτος ἄνευ ἀρχηγοῦ, χωρὶς τινος σχεδίου,
ἦτο δπλίτης· τις ἀπλοῦς ὑπὲρ σκοποῦ ἰδίου,
ὑπὲρ τῆς μόνης ἐκυτοῦ παλαίων σωτηρίας,
καὶ ἦτό τις κολυμβητῆς ἀπλοῦς μετ' ἀγωνίας,
νηγόμενος ὑπὲρ τὸν ροῦν τοῦ κόσμου τὸν ραγδαῖον,
καί, σώζων μόνον ἑαυτόν, δὲν ἔσωζέ τι πλεόν·
μάλιστα ὅπως καὶ αὐτὸς ὁ κολυμβῶν σωθῇ,
ἔπρεπε καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ νὰ ἐκδυθῇ.

»Ἡρώτων τότε ἐμχυτὸν ἐγὼ καὶ ἠγωνίων·
ἔλεγον δέ· Ἄρ' οὐδαμοῦ οὐδὲν ὑπάρχει πλοῖον
μετὰ νκυτῶν, κυβερνητῶν, πυξίδος, πηδαλίου,
διαβιβάζον ἄνωθεν τοῦ ροῦ τοῦ ὀλεθρίου;
Διὰ φραγγῶν καὶ πετρῶν καὶ ἄμμων ἐρημίας
βυθίζεται ὁ ποταμὸς εἰς βάραθρ' ἀπωλείας·
πῶς; δὲν ὑπάρχει οὐδαμοῦ ἐν τάγμα σκαπανέων
δραστήριον ὑπὸ ἀρχῆς καὶ ἀρχηγὸν σπουδαῖον,
ὅπως τοῦ μάτην ρέοντος τὸν ροῦν διοχετεύσῃ
καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀχμηρὸν πεδῖον κάταρδεύσῃ;
Θὰ θρέψῃ τότε δαψιλῶς πλοῦσα γῆ καλὴ
καὶ δένδρα ἀγλαόκαρπα καὶ σῖτον δαψιλῇ.

»Ἐλεγον οὕτως, ὅτε που ἐν γῆς τινα γωνίᾳ
σὲ εὔρον Ἱερόθεε, Εὐσέβιε, Ἥλεια,
ὑπὸ ὑψίνουν ἀρχηγὸν μετ' ἄλλων τεταγμένους
καὶ ἔργον, ὡς ἐλέγετε, κλεινὸν ἐργαζομένους.
Ἵππῖον τοῦτ'; ἠρώτησα· καὶ ἤκουσα λεγόντων·
Μοχθοῦμεν ν' ἀνθρωπίσωμεν τὴν γενεάν τῶν ζώντων,
ἐξαμβλωθεῖσιν τέλειον τὴν αὔραν τὴν ἀγίαν
μοχθοῦμεν ἵνα μετ' αὐτῆς εἰς νέαν κοινωνίαν
συνάψωμεν, τὴν πνέουσιν ἐξ ὕψους ζωογόνον·
μοχθοῦμεν ν' ἀποκρούσωμεν τὴν σῆψιν τῶν πνευμένων,
ὅπως ὀρθῇ ἐπὶ ποδῶν ἡ φθισιῶσα στή
καὶ τῆς ζωῆς τὴν κέλαιον ὁδεύσῃ θαυμαστή.

»Μοχθοῦμεν ἔνθα τὸ ἐγὼ τῆς ἰδιοτελείας,
τὸ νέον τοῦτο εἰδῶλον τῆς εἰδωλολατρείας,
κρημνίσωμεν καὶ στήσωμεν ἐδραίαν εἰς αἰῶνα
τὴν πάνσεπτον τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἰκόνα.
Βαστάζομεν τὸ κάτοπτρον τῆς θείας ἀληθείας,
καὶ πρῶτοι ἐκπλυνόμεθα τοὺς ρύπους τῆς κακίας,
καὶ εἶτα εἰς κατοπτρισμὸν καὶ ἄλλους προσκαλοῦμεν.
Ναῦν πλέουσιν ὑπὲρ τὸν ροῦν τοῦ κόσμου συγκροτοῦμεν.
Ἀποτελοῦμεν τάγμα ἐν ἐμπείρων σκαπανέων,
καὶ στρέφομεν τὸν ποταμὸν εἰς κήπον διψαλέον.
Καὶ πολεμοῦμεν εἰς στρατὸς τοῦ κόσμου τοὺς στρατούς,
ὅπως ἑτέραν δώσωμεν πορείαν εἰς αὐτούς.

»Ὁ κόσμος λέγει πρὸς ἡμᾶς· Ὀλίγοι εἴσθε πάντες·
τίνα δ' ὁ ὄγκος ὁ ἐμὸς ὁ πάμμεγας λανθάνει;
Φοβήθητε οἱ εὐτελεῖς πρὸ τῆς ἐμῆς ἰσχύος.
Ἄν θέλητ' ἐξ ἐμοῦ τιμὴν βαδίσατε ὁμοίως·
ἂν δ' ἀντιθέτως βαίνητε τῆς διευθύνσεώς μου,
θὰ λάβητε εἰς ἀμοιβὴν τὸν ἐμπαιγμὸν τοῦ κόσμου·
ἂν δὲ καὶ νὰ ἐγκόψητε τὸν δρόμον μου ζητήτε,
ὦ! τότε δὴ ὡς σκύβαλα θὰ καταπατηθῆτε.
Ἡμεῖς δ' ἀποκρινόμεθα τῷ κόσμῳ· Κόσμε ὄντως
ρύαξ ἡμεῖς βραχύς, σὺ δὲ ὑδάτων μέγας πόντος,
πλὴν τὴν ὁρθὴν καὶ σώζουσιν βαδίζομεν ἡμεῖς,
σὺ δὲ εἰς τὴν ἀπώλειαν ὑπάγεις μεθ' ὁρμῆς.

»Ἄλλ' ἔχι, στρέφου· κείμεθα πρὸ τῆς ὁδοῦ σου λίθος·
ναί, ἀκολουθεῖ οὗς καλεῖς ὀλίγους σὺ τὸ πλῆθος·
καταφρονοῦμεν τοῦ κενοῦ καὶ ψόγου σου καὶ ἐπαίνου·
δὲν θέλομεν τὴν δόξαν σου τοῦ ἀφανιζομένου,
ἀλλὰ τὴν σωτηρίαν σου· μὴ φίλων καταφρόνει·
δυνάμεθα, ἀλλὰ οὐχὶ δὲν προχωροῦμεν μόνοι·
καθῆκον μέγα ἱερὸν ἡμῖν προτείνει ὅρον,
ὅπως συμπαραλάβωμεν καὶ σὲ συνοδοιπύρον.
Δύνασ' ἡμᾶς ἐμμένοντας καὶ νὰ καταπατήσῃς,
ἀλλ' ὕστερον τὴν ὑπὲρ σοῦ θυσίαν θ' ἀγαπήσῃς,
καὶ τάχιον ἢ βράδιον ἐν μέρει ἢ κοινῇ
ὁ κόσμος τὴν ὁδὸν ἡμῶν ὁδεύων θὰ φανῇ.

»Καλὸς πολλὰκις ἔφθειρεν εἰς ὕλην κοινωνίαν·
 πολλάκις φέρει δ' εἰς καλὸς εἰς πάντα σωτηρίαν,
 περιφρονήσεις ὑποστάς, διώξεις καὶ θανάτους.
 Οὕτω λαλοῦντας ἤκουον θυμιάζων τοὺς φιλτάτους
 ὑμᾶς, ὦ Ἱερόθεε, Εὐσέβιε, Ἥλια.
 Ἐν πεποιθήσει ἅπαντες εἰργάζεσθε τελείῃ,
 τὴν νίκην δ' ὑπὲρ ἑαυτῶν ἡλπίζετε βεβόηκον,
 διότι ὑπὸ ἰσχυροῦ ἐμάχεσθε σημαίαν.
 Πολλῶν πολλὰκις ἤκουσα πολλὰς ἐπαγγελίας,
 ἀλλὰ πρὸ οὐδενός ποτε δὲν ἤκουσα ὁμοίας·
 πλὴν μόνοι λόγοι σήμερον δὲν φαίνονται πιστοί·
 εἴν' ἐπιχρύσωσις χαλκοῦ ἐνίοτε πλαστή.

»Τὸ ἔργον εἶνε πάντοτε τῶν λόγων ἡ λυδία,
 ὧν χημικὴ ἀνάλυσις τοῦ χρόνου ἡ πορεία.
 Πολλὰκις πέπλος ἔντεχνος ἀγίων ὀνομάτων
 ἐκάλυψ' ἰδιοτελῶν πλεκτάνην βουλευμάτων,
 τὸ ἔργον δ' ὅτ' ἀντίθετον τοῦ λόγου κατεφάνη,
 διέσχισε τὸ κάλυμμα καὶ ὤφθη ἡ πλεκτάνη.
 Διὸ ἀκούων ὑψηλὰς ἐγὼ ἐπαγγελίας,
 καὶ τοὶ ἐθαύμαζον, σιγὴν ἐτήρουν δυσπιστίας.
 Ὅποτε δ' εὖρον σύμφωνον τοῖς λόγοις ἔργον μόνον,
 ἐσκίρτησα ὡς ὁ εὐρὼν ὅ,τι ζητεῖ πρὸ χρόνων,
 ὡς ὁ τὸ πρῶτον συναντῶν ἀγαπητοὺς γονεῖς,
 καὶ χαίρων ἀνεφώνησα μετ' ἰσχυρᾶς φωνῆς.

»Εὐλογητὸς ὁ ἀρχηγὸς ὑμῶν, διότι βαίνει
 τοιοῦτου ἔργου ἡγεμὼν κλεινοῦ, καὶ εὐλογημένος
 ὑμεῖς, ὦ Ἱερόθεε, Εὐσέβιε, Ἥλια,
 καὶ πάντες οἱ ἐπόμενοι αὐτῷ ἐν ἀληθείᾳ.
 Μείζον τοῦ ἔργου τοῦ κλεινοῦ ὑμῶν οὐδὲν γνωρίζω,
 οὐδένα δ' ἄλλον ἄξιον εὐλογιῶν νομίζω,
 ὡς τοὺς ἐργάτας τοὺς πιστῶς αὐτῷ ἐργαζομένους·
 τούτους πρὸ πάντων θεωρῶ ἐγὼ ἀξιεπαίνους.
 Λάβετε συνεργὸν ὑμῶν καὶ ἐμὲ εἰς τὸν ἀγῶνα·
 εἶμαι πτωχός τις ἀοιδός· ἡ λύρα μου καὶ μόνον
 τὰ ἔσμητά μου πλοῦτός μου, καὶ ταῦτα τὰ καλὰ
 πολλὰ πονήσας ἔλαβον καὶ δεηθεὶς πολλὰ.

» Ἀγνωστον τῶν χειλέων μου τὸ ᾄσμα ἔτι μένει,
οὐδένα δ' ἄλλον πλὴν ἐμοῦ ἢ λύρα μου εὐφραίνει,
διότι ἄχρι τῆς στιγμῆς ἡ φίλη μου καρδίᾳ
ἐν ἐρημίᾳ ἔψαλλε καὶ ἐν σιγῇ νυκτίᾳ·
ὁ ταύτην δαψιλεύσας μοι τῶν δωρεῶν τὴν κτῆσιν
καὶ θειοτάτην μοι αὐτῶν προβάλλει ἤδη χρῆσιν.
Χωρεῖτε, Ἰερόθεε, Εὐσέβιε, Ἥλιά,
ὦ ἥρωες μεγαλουργοί, χωρεῖτε ἐν ἀνδράσι·
ὑμῖν δ' ἀκολουθῶν ἐγὼ γηθόσυνος θά ψάλλω
τὰ κλέα τῶν ἡρώων μου· δὲν θέλω ἔργον ἄλλο.
Εἶπον, καὶ οὕτως ἔπραξα. ὦ προσφιλὲς βουλή,
θύρα ὁδοῦ κλεινῆς, ἀρχὴ καὶνῆς ζωῆς καλή.

» Καὶ τῷ πυρὶ παρέδωκα τῆς μουσικῆς μου τοὺς πόνους,
τοὺς γέλωτας, τοὺς ἔρωτας, τὰς μάχας καὶ τοὺς στόνους,
τὰ πρότερά μου ᾄσματα καὶ δράματα καὶ ἔπη·
προσβλέψας δὲ πρὸς ὃν τὸ πᾶν ἀκούει τε καὶ βλέπει,
γονυπετῆς καὶ ὀρεγνὺς τὰς χεῖρας μετ' ἀρρήτων
προσεῖπον συγγινήσεων· ὦ Πνεῦμα τῶν χαρίτων,
ἰδοὺ εἰς καὺσιν δίδωμι πάνθ' ὅσα τοῦ Ὀμήρου
τὴν μουσάν ἔψαλον ζηλῶν τοῦ Οὐγού καὶ Σαικισπήρου·
σύ δ' ὦ χαρίτων χορηγέ, δὸς χάριν, δός μοι πάνυ,
ὅσω σοι προσφιλέστερος καὶ ὁ ἀγὼν τυγχάνει
καὶ ἥρως πᾶς πιστὸς αὐτοῦ, ὦν γίνομαι· αἰοιδός,
δὸς χάριν εἰς τὴν λύραν μου καὶ εἰς τὸ ᾄσμα δός.

» Πάραυτα τότε τὰς χορδὰς τῆς λύρας μεταβάλλω
ὡς νέον δ' ἕκρος πτηνὸν νεάζον ᾄσμα ψάλλω.
Οἱ φίλοι μου ἐμάχοντο ἀγῶνα ἀληθείας,
ἐν οἷς ὁ Ἰερόθεος, Εὐσέβιος, Ἥλιος,
ἕκαστος ὢν τοῦ ἀρχηγοῦ πλησίον τεταγμένος.
Οἱ ἥρώες μου εὐθαρσεῖς προὔχωρουν ἐσκεμμένως·
ὁ ἔκφυλος ἑλληνισμὸς βαλλόμενος ἐμάνη·
ἐκόλλεξε τοῦ Δαμκλά ἢ βατραχώδης πλάνη·
καὶ ἔκρωζ' ὁ Προκόπιος κοράκιων σμήνην ἄγων,
ὁ Κουμουνδοῦρος δ' ἔβκιε μεθ' ὀπλων καὶ πατάγων.
Δονεῖται ὁ ἀήρ, ἤχει πᾶν ἄντρον, πᾶσα γῆ,
καὶ ὑπεράνω τῶν νεφῶν ὑψοῦται ἡ κρρυγῆ.

»Ἐμύχθει ὁ δεινὸς ἐχθρὸς νὰ πνίξῃ ἐν τῇ πάλῃ
 ἂν μάρτυς πᾶς αὐτῆς πικρὰν ἀλήθειαν ἐλάλει.
 Τοῦ τρικεφάλου δράκοντος τὸ στόμα ἰσθόλων,
 καπνοῦς ἐξερευγόμενον διαβολῶν καὶ δόλων,
 ὡς ἐκραγὲν ἡφαιστειον τὴν αἴγλην τοῦ ἡλίου,
 ἀστράπτουσιν ἐκ τοῦ ἀγνοῦ τῶν ἀδελφῶν μου βίου,
 νὰ κρύβῃ ἡγωνίζετο διὰ πυκνῆς σκοτίας.
 Ὁ Ἱερόθεος λοιπόν, Εὐσέβιος, Ἡλίας
 καὶ ἄλλοι, ἔνδεκ' ἀετοὶ ὁμοῦ ὀφιομάχοι,
 εἰς ἄκρα γῆς ἀπήχθησαν ἐξόριστοι ἐν τάχει,
 ὡς κυματόπληκτος δ' ἀκτὴ ὁ ἀρχηγὸς πολλάς
 συνέτριβε μανιωδῶν κυμάτων προσβολάς.

»Ἐκ δίκης δίκην ἔρραπτον αὐτῷ πονηροτέρων,
 ἀπὸ εἰρκτῆς δ' ἐπὶ εἰρκτὴν ἐρίπτετο ἑτέρων.
 Πλὴν τότε δὴ πλησιεαῖς τῶν ἄστρον μου αἱ ράσεις
 ἐξήστραψαν, σκεδάσασαι τὰς ἀναθυμιάσεις
 καὶ τὰς ὀμίχλας τῶν ἐλῶν. Ὁ κόσμος βλέπων ἤδη
 θαυμάζει, ὅ,τι ἔβλεπε δὲν ἤλπιζε νὰ ἴδῃ.
 Οἱ λόγοι τῶν ἡρώων μου πολλὸν ἐποιοῦν κλόνον,
 ἐκ τῶν εἰρκτῶν κ' ἐξοριῶν ὥσει ἐκ προμαχόνων
 καὶ ἐκ φρουρίων ὀχυρῶν—μαχῶν κλεινῶν ἡμέραι!—
 ἐθρόμβουν κατὰ τῶν ἐχθρῶν ὡς τηλεβόλων σφαῖραι.
 Τὰς κεφαλὰς αὐτῶν δεινὰ συνέτριβον πληγαί,
 καὶ κατ' αὐτῶν νεμέσεως ἡγείροντο κραυγαί.

»Ἐσείετο ὁ ἀρπασθεὶς τοῦ Προκοπίου θρόνος·
 ἤκούετο τοῦ Δαμαλά ἀπελπισίας στόνος·
 φωνὴ ποτὲ τις βακχικὴ μικρὸν ἀκουομένη
 εἰς τοῦ Μαρτίνου ἔμενε τὸ στόμα κεκομμένη,
 διότι σφαῖρα ἔβαλλε τὸν βλάσφημον εὐστόχως
 καὶ ἀληθείας ἔσφιγγε τὸν λάρυγγά του βρόχος.
 Ἐβλεπον τότε οἱ λαοὶ τὴν μάχην τὴν γενναίαν,
 τὴν μάχην τῶν ἡρώων μου ὑπὸ κλεινὴν σημαίαν,
 κ' ἔλεγον· «Νέοι μάρτυρες ἰδοὺ κλεινῶν ἀγώνων
 πρὸς τοὺς ἀρχαίους ὅμοιοι ἐκείνους τῶν Νερόνων.»
 Καὶ τοὺς τυράννους ἔβαλλον καὶ ἄλλοθεν πολλοί,
 καὶ τῶν Ἑλλήνων κατ' αὐτῶν ἀντήχει ἡ βουλή.

»Τῆς ἀληθείας φωταυγῆς ἀνέταλλε πρωῒ,
καὶ εἰς τὰς κοίτας φεύγοντα εἰσίων τὰ θηρία.
Τοῦ Κουμουνοδούρου ἡ ἰσχὺς κατέπεσεν ἐσχάτως,
καὶ ἔσχεν ὁ Χαρίλαος εὐρυσθενὲς τὸ κράτος.
Αἱ δίκαι παρελύθησαν, — τὰ κύματ' ἐν τῇ ὄχθῃ
σιγῇ θορυσθέντα, — τῶν εἰρκτῶν ἡ πύλη ἀνεώχθη,
καὶ πᾶμπαν ἠθετήθησαν αἱ ἐξορίαι τέλος.
Φρονάττει ἔτι ὁ ἐχθρὸς, ἀλλὰ δὲν ρίπτει βέλος·
τὰ τόξ' αὐτοῦ ἐθραύσθησαν, τῶν νεύρων ἦλθε λύσις.
Τῆς νέας κυβερνήσεως αἱ νέαι ἀνακρίσεις
τοὺς διωχθέντας ἔδειξαν ἀθώους ἐμφανῶς
καὶ κακουργοῦντας τοὺς ἐχθροὺς ἐκ πάθους ἀπηνῶς.

»Οἱ ὧς αἰρετικοὶ λοιπὸν ψευδῶς διαβληθέντες
αὐτοὶ ὀρθοδοξότατοι, οἱ συκοφαντηθέντες
ἀδίκως ὧς σχισματικοὶ οὐχὶ ἀπεσχισμένοι,
ἀλλὰ αὐτοὶ ἐδείκνυντο ἐν πᾶσι συνηγμένοι
μετὰ τῆς οὔσης ὀνομ. καὶ πρᾶγμ. Ἑκκλησίας,
ἐξ ἧς βλαστὸς νεοθελῆς ὧς ἐκ γεγηρακυίας
ἐλαίας ἀνεβλάστησαν, ἐλαίας, ἧτις, φίλη,
φαίνεσθαι μὲν ἐνίοτε ξηραينوμένη ὕλη,
ἀλλ' ἧτις ὅμως πάντοτε ἀνὰ βλαστάνει· νέη,
διότι, θεοφύτευτος ὑπάρχουσα ἐλαίη,
τὴν ὑετὸν τοῦ οὐρανοῦ, τὴν δρόσον τῆς αὐγῆς
ἐκπίνουσα, θὰ ἀπλωθῇ ἐφ' ἅπαν ἄκρον γῆς.

»Εἰς τῶν παχυγαστέρων δὲ καὶ τῶν εὐρυτενόντων
τὸ οὖς ἐδόμβουν αἱ φωναὶ ἀπάντων νῦν βρώντων·
Δότε εἰς τὴν ἀλήθειαν ἐλευθερίαν, δότε,
καὶ μὴ τὴν ἀθωότητα δεσμεύετε, δεσπόται.
Καὶ κατησχύνοντο αὐτοί, οὐδ' εἶχον ἕνα λόγον,
δι' οὗ νὰ κατευνάσωσι τὴν θύελλαν τῶν φύγων.
Ἦπόρει ὁ Προκόπιος πῶς ἤδη νὰ ἐκπλύνῃ
ὃ στίγμα ἐνεκόλαψεν αὐτῷ ἡ ἀφροσύνη.
Ὅπόσον ἦσαν σεβαστοὶ οἱ ἀδελφοί μου τότε!
Ἡθεωροῦντο εὐτολμοὶ Κυρίου στρατιῶται.
Ὡς μάρτυρες παρίσταντο στεργοὶ τῆς ἀληθείας
οἱ φίλοι Ἱερόθεος, Εὐσέβιος, Ἡλίας·
καὶ ἦσαν τότε τοῖς ἐχθροῖς τοσοῦτω φοβεροί,
ὅσοι τοῖς φίλοις προσφιλεῖς, ὠρχοί, ἱεροί.

»Εἰς χεῖρας· παρεδίδοσαν τῶν τότε σεβασμιῶν
τὰ κλεῖθρα καὶ τῶν καρδιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ταμείων.
Τότε ἐφαίνοντο ἡμῖν ὡς ἄγγελοι Κυρίου.
Μεθ' οἷας ἡσπαζόμεθα ἀγάπης ἐγκαρδίου
τὰς χεῖρας τῶν φιλητάτων μοι! Μετὰ στοργῆς ὀπόσης
ἐδαψιλεύομεν αὐτοῖς ὁποῖας δεξιώσεις!
Πατέρας εἶχομεν αὐτοὺς ἡμῶν καὶ ἔτι πλέον,
ἂν ὅχι ἴσους τῷ Θεῷ, πλὴν κρείττους τῶν γονέων.
Ἐν τῷ ἀγῶνι καὶ ἐγὼ τοὺς ἀντιπάλους βάλ्लων
ἔχειρον τῶν ἡρώων μου τὰ κλέα ἔδων μάλλον,
ὑμῶν, ὦ Ἱερόθεε, Εὐσέβι', Ἰλλίου,
οὓς ἐθεώρουν ἀληθεῖς ὀπλίτας τοῦ Θεοῦ.

Τοῦ «Λόγου» καὶ «Κηρύγματος» ἀνοίξατε τὰ φύλλα,
καὶ ἴδετε, χριστιανοί, ὅπως ἦσαν φίλα,
οἷας στοργῆς τὰ πρὸς αὐτοὺς πληροῦνται ἡσματά μου.
Ἄλλ' ὅχι, ὅχι, σφάλλομαι, μωρὰ τὰ λόγιά μου...
Μὴ ἴδετε τὰ ἡσματα, ἐντρέπομαι, δὲν θέλω,
μὴ· μάλλον τοῦτο προτιμῶ, καὶ τοῦτο παραγγέλλω,
ὦ φίλοι, στίξαιτε αὐτὰ, πῦρ ἔψατε ἀκμαῖον,
καὶ ρίψατε καὶ κρύσατε πᾶν ἡσμά μου ὠραῖον·
διότι νῦν αἰσχύνομαι, αἰδοῦμαι νῦν ἐκ τούτων,
ἃ εἶχον πρότερον κόσμον μου καὶ κάλλος μου καὶ πλοῦτον.
Εἰς ὄνειδος ἐτραύπησαν αἱ πρώταί μου τιμαί,
ὁ στέφανος τῆς δόξης μου κατέπεσε χαμαί.

Νὰ κλαύσω θέλω· ἀλγεινοὺς αἰσθάνομαι· οἷμοι πόνους·
ὦ αὔραι, αὔραι, τοὺς ἐμοὺς διακλαεῖτε στόνους·
ἀνὰ τὴν ἐλληνίδα γῆν· συνέχουσί μ' ὀδύναι·
συγκλαύσατέ μοι ποταμοί, πηγὰὶ βουνῶν καὶ κρήναι·
πᾶν ἔντρον, πᾶσα γῆς κοιλὰς κραυγὴν ὀδύνης ρῆξον,
καί, οὐρανέ, σκυθρωπασον, καὶ φοῖξον γῆ μοι, φοῖξον!
καὶ ὅσοι μοι συμπάσχετε, ὦ φίλοι, συνθρηνεῖτε!
Καὶ διὰ τί; Διότι, ρεῦ! οἱ τοῦ Χριστοῦ ὀπλίται,
οἱ συναθλοῦντες μεθ' ἡμῶν ἐπὶ δεκαετίας·
εἰς μέγαν καὶ θεῖοτατον ἀγῶνα ἀληθείας,
οἱ παριστάντες ὕψιστον τὸ ἔργον ἑαυτῶν,
οἱ δι' αὐτὸ ἐξόριστοι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν,

Μάτην τοὺς τρεῖς ἀδάμαντας ἐζήτουν τῶν ἀψίδων·
 ἀντὶ ἀστέρων ὄφεις τρεῖς πρὸ τῶν ποδῶν μου εἶδον
 ἀναφυσῶντας κατ' ἐμοῦ ἰὼν δηλητηρίου·
 ὠχρότης ἐπεχύθη μοι ἐκ τρόμου αἰφνιδίου,
 καὶ ὑπεχώρησα· ἀλλὰ τὰ ἐρπετὰ προὔχουρον,
 καὶ ἤμην ἄοπλος, καὶ πῶς νὰ φυλαχθῶ ἠπόρου.
 Ἀλλ' ἐν τῇ ἀπορίᾳ μου ὑψώθην ἐν νεφέλῃ,
 καὶ τόξον, ὕπλον κραταίον, ἐδόθη μοι καὶ βέλη·
 ἐκεῖ καὶ ἄλλους ἐβλεπον γνησίους ἀδελφούς μου,
 καὶ ἐθαρρύνθη μοι ἡ φρήν, καὶ ἤκουσε τὸ οὖς μου
 ἐκ πάντων ἅμα θρήνημα οἰκτρὸν· Ἰού, ἰού,
 οὐαὶ σοι, Ἱερόθεε, Εὐσέβι', Ἡλιού.

Ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐγὼ καὶ οἱ λοιποὶ ὑψοῦντο,
 οἱ δ' ὄφεις κάτω ἤσπαιρον καὶ περιεδινοῦντο.
 Ὅσω δ' ἡμεῖς ὑψούμεθα, τόσω αὐτοὶ ἐλύσσων,
 καὶ ἐδυσφόρουν, καὶ ἰὼν θανάτου ἐξεφύσων,
 κ' ἐποιοῦν συριγμὸν ὄξιν καὶ θορυβώδη κτύπον·
 τέλος φωνὴν ἀνθρώπειον ἀναλαβόντες, εἶπον·
 «Κατάβητε, κατάβητε, μὴ πλέον προχωρεῖτε·
 σχίσμα πρὸς τί ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἀπ' ἡμῶν ποιεῖτε;
 Τὰ κάτω εἶνε ἀσφαλῇ, ἐπισφαλῇ τὰ ὕψη·
 κατάβητε, μὴ θύελλα τοὺς αἰθερίους ρίψῃ.»
 Ἀλλ' ἤκουον ἀπάντησιν οἰκτρὰν· Ἰού, ἰού,
 οὐαὶ σοι, Ἱερόθεε, Εὐσέβι', Ἡλιού.

Οἱ δ' ὄφεις μᾶλλον ἔκραζον· «ᾧ νεφους ἐπιβάται,
 πῶς φεύγοντες τὴν πρὸς ἡμᾶς φίλιαν διασπᾶτε;
 Ἐλθετε ὅπως πρότερον νὰ συνδιαλεχθῶμεν,
 νὰ ἀσπασθῇτε καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς νὰ ἀσπασθῶμεν.
 Δὲν ἐξεχεῖτε χθὲς ἡμῖν τὰ βᾶθη τῆς καρδίας;
 καὶ ἐξ ἡμῶν δὲν εἶδετε τοσαύτας ὠρελείας;
 λοιπὸν καὶ ἤδη εὐπειθεῖς ἡμῖν ἀκολουθεῖτε·
 τὸν δράκοντα, καθὼς ἡμεῖς, ὦ φίλοι, προσκυνεῖτε.
 Καλεῖται τις σχισματικὸς, ἂν μὴ πρὸ τούτου κῆπτη·
 αἰρετικὸς δ' ἐὰν αὐτοῦ τὰς γνώμας ἀπορρίπτῃ.»
 Ἀλλ' ἤκουον ἀπάντησιν οἰκτρὰν· Ἰού, ἰού,
 οὐαὶ σοι, Ἱερόθεε, Εὐσέβι', Ἡλιού.

Οἱ δ' ὄφεις μᾶλλον ἔκραζον· «Μικρὸν διαφωνοῦμεν,
 ὅν θεωρεῖτε κόρακκα περισσεύον καλοῦμεν.
 Ἀλλὰ τοὺς φίλους διασπᾷ διαφωνία μόνη;
 Καὶ ὁ Βαρνάβας, ἀδελφοί, τῷ Παύλῳ διεφώνει,
 ἀλλ' οὐδαμῶς ἀντίπαλοι ἐγένοντο ἀλλήλοις.
 Ἐν μόνον παρογγέλλομεν ὑμῖν τοῖς πάλοι φίλοις·
 μὴ καταλείπετε τὴν γῆν τὴν τρέφουσιν μητέρα·
 πῶς; οὐρανοῦ ἀήρ πληροῖ λιμώττουσαν γαστέρα;
 Κατάβητε· ἀσπᾶσθε τὸν δράκοντα, ὦ φίλοι,
 εἰ δ' ἄλλως κλείεται ὑμῖν τοῦ οὐρανοῦ ἡ πύλη.»
 Ἀλλ' ἤκουον ἀπάντησιν οἰκτρὰν· Ἰού, Ιού,
 οὐαί σοι, Ἰερόθεε, Εὐσέβι', Ἡλιοῦ.

Προσεῖπον τότε καὶ ἐγώ· ὦ δέιλαιοι, σιγᾷτε·
 εἰσθ' ἄλλοι' ἀδελφοὶ ἡμῶν καὶ φίλοι συνεργάται,
 ἀλλὰ, προδότηι ἱεροῦ ἀγῶνος καὶ φιλίας,
 λαβόντες σχῆμα ἄξιον τοιαύτης κακουργίας,
 ἔρπετε ἤδη, ἔρπετά, μακρὰν ἡμῶν φιλίαν
 δὲν ἔχομεν πρὸς ὄφειν ἡμεῖς φυλὴν δολίαν·
 πτηνὰ πτηνοῖς καὶ ὅμοια οἰκοῦσι μεθ' ὁμοίων·
 νῦν ἔστε σύνοικ' ἐχιδνῶν καὶ σύντροφοι σκορπίων.
 Δὲν ἀγαπῶμεν φίλημα ἐξ ἐχιδναίων γόνων·
 πρὸς τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ συγκοινωνοῦμεν μόνον·
 θανάτου δῆγμα ἔγινε τὸ φίλημα ὑμῶν·
 τίς ἐπεθύμησέ ποτε ἐχίδνης ἀσπασμόν;

Ἀδιαλλάκτως ἄετοί πρὸς ὄφεις πολεμοῦμεν·
 δελίας γλώσσης πρόσωπον οὐδόλως προσκυνοῦμεν·
 τοιαύτης γλώσσης κεφαλὴ ἐν μόνον δῶρον θέλει,
 καὶ τοῦτο ρίπτω κατ' αὐτῆς, τοῦ δυνατοῦ τὰ βέλη.
 Οὕτως εἰπὼν τὰ βέλη μου ἐπὶ τοὺς ὄφεις βάλλω,
 οἱ δ' ἔφρευον πληττόμενοι ἐν συριγμῷ μεγάλῳ.
 Φεῦ! οἶα, Ἰερόθεε, Εὐσέβιε, Ἡλία,
 ἐπάθετε ἀνάπυστα, πάνδεινα πάθη, οἶα!
 Ὅς ἠγαπήσατε αὐτοὺς ἐν ἐποχῇ εὐκλείας,
 ὅποτε ἠγωνίζοντο ἀγῶνα ἀληθείας,
 κλαύσατε ἤδη ἐπ' αὐτούς· Ἰού, Ιού, Ιού,
 οὐαί σοι, Ἰερόθεε, Εὐσέβιε, Ἡλιοῦ.

Κλαύσαςτ' αὐτούς, διότι φεῦ! τίς δυστυχία ἄλλη
τῶν πρώην ἀδελφῶν ἡμῶν τὸ πάθος ὑπερβάλλει;
διότι τί φρικτότερον ἢ ὅταν ἐλισθῇ
ἀπὸ τοσούτου ὕψους τις καὶ αἴφνης καταντήσῃ
εἰς ὃ κατεκρημνίσθησαν αὐτοὶ ἐλέθρου βάθος;
φεῦ! τούτου φρικωδέστερον οὐδὲν ὑπάρχει πάθος.
Πῆμα πημάτων πάνδεινον! ὦ φίλοι μου, δακρύων
ἐκχεῖτε ὄμβρους κλαίοντες τὸ πάθος τῶν ἀθλίων.
Ἀπεύχασθε δι' ἐαυτοὺς καὶ διὰ πάντα ἄλλον
κακὸν τοιοῦτον. Θάνατον προκρίνω τούτου μᾶλλον.
Πῶς ἐκ τοῦ ὕψους ἔπεσεν — ὦ πτωσίς, ὁλοή! —
ὁ ἐωσφόρος, ὁ ἀστήρ ὁ λάμπων τὸ πρῶτ'!

Πῶς πόλις ἡ πιστὴ Σιών εἰς πόρνην μετεβλήθη,
ἐν ἣ δικαιοσύνη χθὲς καὶ κρίσις ἐκοιμήθη,
ἀλλ' ὅπου ἤδη κάπηλοι νοθεύοντες τὸν οἶνον!
Ἦ χάρις ποῦ ἡ στέφουσά τας κεφαλὰς ἐκείνων;
Φεῦ! ἤδη, Ἱερόθεε, Εὐσέβιε, Ἥλια,
τὸ πρόσωπον ὑμῶν αἰσχρὰ καλύπτει ἀσχημία,
εἰς βρωσιν αὐθις παλαιῶν στραφὲν ἐξεραμάτων,
οὐδ' ἀποστάζει σήμερον ἐκ τῶν αὐτῶν στομάτων
ὁ γλυκασμὸς ὁ πρότερον τοῦ ἀδελφοῦ; ἡδύνων.
Ἀπέπτυσαν τὸν γλυκερὸν τῆς ἀληθείας οἶνον,
ἐκ ταύτης δέ, ἣν λύκαιναν ὠνόμαζον, πολλὸν
δύλων ἰὼν ἐθήλασκαν, πικρὰν ψευδῶν χολήν.

Τοῦ μύρου τὰ ἀλάβαστρα ἐπλήσθησαν κωνείου!
Φλώμος ἐβλάστησεν εἰς γῆν εὐωδεστάτου ἴου!
Ἐξ ἧς ἀμπέλου σταφυλῶν καρπὸν προσεδοκῶμεν,
δράγματα ἤδη ἀκανθῶν αἵματτουσῶν τρυγῶμεν.
Νεφέλ', ἐξ ὧν ἀνέμενεν ὁ ἀμπελὼν Κυρίου
βροχήν, διεσκεδάσθησαν ὑπὸ βορρᾶ ἀγρίου.
Οἱ φίλ' ἡμῶν εἰς σύγχυσιν πεσόντες νοημάτων
αὐτόχειρες ἐκέντησαν τὰς κόρας τῶν ὀμμάτων,
καὶ δι' ἐνὸς ἐκρήμυνισαν λακτίσματος ἀφρόνως
ὅσα μακρὸς ἀνήγειρεν ἀγώνων πλήρης χρόνος,
καὶ ὤρμησαν κερατισταὶ ὡς ταῦροι καθ' ἡμῶν.
Κύριε, ρῦσαι οὐ; φιλεῖς ὁμοίων συντρίμμων!

»Ολισθηράν λοξὴν ὁδὸν ὁ πρόεδρος ἐτράπη,
τῆς δὲ ὁρθῆς ἐξέκλινε, καὶ ἄρα ἀνετράπη.
Θραυσθεῖσα τοῦ «Κηρύγματος» ἡ σάλπιγξ ἀπωλέσθη,
ὁ ζῆλος δὲ τοῦ Ἡλίου ὁ φλέγων ἀπεσβέσθη·
πνοὴ τις συνειδήσεως ψευδοῦς καὶ κροκοδείλου
ροῇ δακρύων ἔσβεσαν τὸ πῦρ τοῦ θείου ζήλου.
Καὶ ἔστησε τὴν φωλεὰν αὐτῆς ἡ ὀκνηρία
ἐν τῇ τοῦ Εὐσεβίου μου προληπτικῇ καρδίᾳ,
καὶ ἔτεκε κ' ἐπώασε καὶ ὄφεις ἐκκολάπτει·
τὸ γένος τοῦτο δ' ἤρξατο νὰ δάκνη καὶ νὰ βλάπτῃ
ἐν πρώτοις τὸν ἐκθρέψαντα· ἦ! γένος ὀλοόν!
εἰς τοὺς ἐγγὺς δ' ἐξέχεε κατόπιν τὸν ἰόν.

Δυσδαίμονες, Μητρόπουλε, Εὐσέβιε, Ἡλία,
ιού, ιού, θρηνῶ ὑμᾶς ὡς φίλα μοι στρουθία
παθόντα τὸ δεινότατον τῶν παθημάτων· ποῖον;
Εἰς θήραν ἐξελθὼν ποτε συνήνητσα στρουθίον
ἄνω φυτοῦ ἱπτάμενον· ἐφαίνετό μοι τέως
τοῦ θάμνου ν' ἀπομακρυνθῇ μοχθοῦν, ἀλλὰ ματαίως·
ἐκᾶθιζεν, ἀνίπτατο, ἐκᾶθιζεν ἐκ νέου
εἰς πάλιν εὐρισκόμενον πτερυγισμόν ματσίου.
Ἐβλεπον τοῦτ' ἐπὶ πολὺ, καὶ ἐν περιεργείᾳ
προσηγγίζον· τὸ δυστυχὲς στρουθίον ἡγωνία,
πλὴν μάτην· ὥφθη πᾶν αὐτοῦ τὸ σθένος ἐκλιπόν,
κ' ἐντὸς τοῦ θάμνου ἐκλυθὲν κατέπεσε λοιπόν.

»Συγχρόνως ἦχον ἤκουσα ψιθύρου ἀπαίσιου
ὡς κινουμένου ἔρπετοῦ ἐκεῖ που ὀλεθρίου,
καὶ μᾶλλον ἐπλησίασα μετὰ περιεργείας,
ἀλλὰ ἡσθάνθην φθᾶς ἐκεῖ φρικίαςιν δειλίας.
Ἵποχωρῶ στικτὴν ὁρῶν τοῦ θάμνου προελθοῦσαν,
στικτὴν, πυρῶπιν ἔχιδναν τὴν κεφαλὴν ὀρθοῦσαν·
πυροβολῶ· τὸ ἔρπετόν νεκροῦτ'· ἐν τῇ κοιλίᾳ,
ἣν ὀγκουμένην ἔσχισα, πτηνὰ ἀνεῦρον τρία
καταποθέντ' αὐτοῖς πτεροῖς· ἀνεῦρον τελευταῖον
δ' ἄρτι ἔβλεπον πτηνὸν ἐν τῷ φυτῷ ἐκπνέον·
ἐξέψυξεν, ὅτ' ἔλαβον αὐτὸ ἐν τῇ χειρί·
εἶχε τὴν σάρκα μελανὴν καὶ ὄζουσαν βαρύ.

»Εἶτ' ἐρωτήσας ἔμαθον ὅτι δηλητηρίου
 ἰδὼν ἢ ἔχιδνα φυσᾷ κατὰ παντὸς στρουθίου,
 καὶ οἷον μαγνητίζουσα ναρχοῖ καὶ ἐκνευρίζει,
 καὶ οὕτω συλλαμβάνουσα αὐτὸ καταβροχθίζει.
 Ἄλλὰ πρὸς τί ἱστόρησα τοῦτ' ἤδη; Φεῦ! διότι
 οἱ ἀδελφοί μοι πρὸ πολλοῦ οἱ προσφιλεῖς, οἱ πρῶτοι,
 ἐφαίνοντό μοι ὅμοιοι πρὸς ταῦτα τὰ στρουθία·
 δύσμοιροι! ἕκαστος αὐτῶν ματαίως ἠγωνία
 τοῦ ὄφως τοῦ παλαιοῦ τὸ στόμα νὰ ἐκφύγῃ,
 ὅστις ἰδοὺ τὰ φίλα φεῦ! πτηνὰ μου καταπνίγει.
 Θεέ μου, πῶς θὰ ἔχαιρον! ἂν ἡδυνάμην νῦν
 τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκοντος νὰ πλήξω τὴν δεινὴν!

»Θεέ μου! πῶς θὰ ἔχαιρον, ἐὰν δυνάμει θείᾳ
 ἐκ τοῦ ὀλέθρου ἔσωζον τὰ φίλα μοι στρουθία!
 Ἄλλ' ὁ ἰδὼς τοῦ ὄφως δὲν ὑπείσῃλθε πλέον
 καὶ εἰς τὰ ἔγκατα αὐτῶν καὶ μέχρι τῶν ὀστέων;
 Φοβοῦμαι φόβον ἀπευκτόν, μὴ μάταιος πᾶς πόνος·
 διότι οἱμοί! ἢ ὁσμή, ἣν διὰ τοῦ. «Αἰῶνος»
 ἐξέχεαν, βάρυ ὥσει ἐκ σεσηπότεων ὀζει·
 μέλος σαπὲν δυσκόλως τις ἐκ τοῦ ὀλέθρου σώζει.
 Φύγετε, φύγετε μακρὰν αὐτῶν, ὦ ἀδελφοί μου,
 ἵνα ρυσθῇτε ἕκαστος θανάτου δυσωνύμου,
 οὗς μόλις νῦν ὁ ὀλοὸς ἰδὼς διαπερᾷ·
 μακρύνθητε, μὴ γέννησθε τοῦ δράκοντος βορά.

»Θρηνεῖ, Μητρόπουλ', ἐπὶ σὲ καὶ ἐπὶ σέ, Ἥλῖα,
 καὶ ἐπὶ σέ, Εὐσέβιε, θρηνεῖ μου ἡ καρδία,
 ὥς ἐπὶ φίλα μοι πτηνὰ τὰ πάνδεινα παθόντα!
 Ὡ αἰετοί μου, οἵτινες μ' ἐτέρπτετε ὀρώντα
 τὴν πτησὶν ἄλλοτε ὑμῶν ὀπόσης ἐπληρούμενη
 χαρᾶς, ὅποτε μεθ' ὑμῶν αἰθέριος ὑψούμενη!
 Οἱ αἰετοί μου πόλεμον πρὸς ὄφεις τότε εἶχον,
 ὅφιν ἐκράτει ἕκαστος διὰ γαμψῶν ὀνύχων
 πετόμενος ὑπερνεφής, αὐτοῖς ἐμπνέων φρίκην.
 Ἄλλ' οἱμοί! νὰ συνάψωσιν ἠθέλησαν συνθήκην
 ὀφειομάχῃ αἰετοὶ πρὸς γένος ἐρπετῶν,
 καὶ ἐλευθέραν εἶσαν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν.

» Ἀνάξια τοῦ Ἑλλήνος, ὃ ἄνθρωποι αἰσχύνῃς,
τοῦ ἀληθοῦς χριστιανοῦ καὶ τῆς ἱερωσύνης
ἀνάξια ἐπράξατε· καὶ πόσω ἄρα μᾶλλον
ἀνάξια τῶν κλήσεων τῶν θείων καὶ μεγάλων,
δι' ὧν περιεβάλλεσθε, ὀνόματα εὐκλείας,
ἐξόριστοι καλούμενοι ὑπὲρ τῆς ἀληθείας,
καὶ ἀναστάντες μάρτυρες τῆς δόξης τοῦ Κυρίου!
Ἄν ἤμην, θ' μὴ γένοιτο, εἰς θέσιν Εὐσέβιου,
Ἱεροθέου, Ἡλίου, θὰ εἶχον προτιμῆσαι
πρὸ τῶν ποδῶν μου νὰ σχισθῇ ἡ γῆ νὰ μὲ ροφήσῃ,
ἢ φέρων στίγμα ἄτιμον καὶ οὕτω στυγητὸν
νὰ φαίνωμ' εἰς τὰ ὄμματα ζῶν ἔτι τῶν θνητῶν.

» Ὅταν ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ σβεσθῇ, ὡς χαλινός τις
εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἡ αἰδώς ἐναπομένει σώστης.
Ἡλίε, Ἱερόθεε, Εὐσέβιε, ὦ τέως
περιφανές μου καύχημα καὶ δόξα μου καὶ κλέος,
πῶς ὄνειδος ἐγένεσθε τῶν φίλων καὶ ὀδύνη
καὶ ἐμπαιγμὸς χαιρέκακος εἰς τῶν ἐχθρῶν τὰ σμήνη!
Καὶ οἱ πρὸς οὓς προσήλθετε, ἐχθροὶ διώκται τέως,
περιεφρόνησαν ὑμᾶς καὶ ὤκτειραν· δικαίως·
διότι μοχθηρότατον θηρίον ὁ προδότης,
καὶ τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῖς, πρὸς οὓς προσφεύγει, ἂν ἐν πρώτοις
διὰ τὸ κέρδος προσδεκτός, ἀλλὰ μετὰ μικρὸν
εἰς αἴσχος παρὰ δίδοται ἢ θάνατον πικρὸν.

» Καὶ εἶνε τύχης ἄξιος τοιαύτης ὁ προδότης,
διότι ποία εἰς αὐτὸν ἀπέμεινε πιστότης;
Ἀπολακτίσαν ἀδελφοὺς καὶ φίλους τόσων χρόνων
καὶ παποιθήσαις ἱεράς διὰ τι κέρδος μόνον
τίς δύναται νὰ πιστωθῇ εἰς τὸ τοιοῦτον τέρας
ὅτι ποτὲ δὲν θὰ προβῇ εἰς πράξεις χειροτέρας;
Ὁ τάλας Ἱερόθεος, Εὐσέβιος, Ἡλίας!
ἀνάγνωτε τῶν προδοτῶν, οἰκτροί, τῆς ἱστορίας,
καί, κρύπτοντες τὰ πρόσωπα ἐπὶ τῇ ἀτιμίᾳ,
ταχεῖς εἰς τῶν μονῶν ὕμνων χωρεῖτε τὰ κελλία,
ἢ μᾶλλον, ἐντρεπόμενοι καὶ τοὺς συμμοναστάς,
εἰς ἄντρα κρήνην' ἀφειργῇ εἰς γῶρας μὴ γνωστάς.]

» Ἐλθετε ἵνα κλαύσητε ἐκεῖ τὰς ἀμαρτίας,
ἵσω· συγγνώμης τύχητε παρὰ Θεοῦ τελείας,
οὕτινος ἐνεπαίξατε τὸ ὄνομα τὸ θεῖον,
τοῦ ἔργου δ' ἐφρυλίσατε αὐτοῦ τὸ μεγαλεῖον.
Φεῦ! οὔτε ἤλπισά ποτε, οὐδ' ἐφαντάσθην ὅτι
τοιούτοι θὰ ἐγίνοντο οἱ φίλοι μου οἱ πρῶτοι.
Ἐν τῇ καρδίᾳ μου αἰεὶ ἡ θλίψις αὕξει μεῖζον,
τὰ ὄμματά μου λύνονται ὡς σκυθρωπὸς ὀρίζων
εἰς ὄμβρον δακρυσίστακτον· ὁ λάρυγξ βραγχίῃ μου,
καὶ ἐκχεῖται ὡς ἐκ χαλαρῶν χορδῶν ἡ λαλιά μου.
Ὡ πνεῦμα σὺ θεόπεμπτον, σὺ Ἀγγελε, εἰδὼς
τὰ θεῖα καὶ ἀπόρητα, ἀπόκρισίν μοι δός.

» Σὺ ψάλλε πῶς ἀπέβηλον τὴν αἵγλην τῆς ἀκτίνος
ὁ σάπφειρος, ὁ σμάραγδος, ὁ σάρδιος ἐκαῖνος,
πῶς αἶφνης μετετρέπησαν εἰς θρίμματα ὕαλου
κατεσπαρμέν' ἐν τῇ ὁδῷ εἰς θίνας κονιστάλου
εἰς πρόσκομμα καὶ εἰς κακὴν πληγὴν τῶν γυμνοπόδων.
Φεῦ! πῶς; νὰ ρεύσῃ ἔπρεπε τὸ φύλλονμα τῶν ρόδων
πρὶν ἢ τὰ ῥώματα αὐτῶν εἰς οὐρανὸν ἀρθῶσι;
πῶς; ἔπρεπεν οἱ λύχνοι μου ἐξαίφνης νὰ σβεσθῶσι
πρὶν ἰδωμεν φωτίζοντας αὐτοὺς ἐκ τῆς λυχνίας;
πῶς; ἔπρεπε τὰ δένδρα μου ὁ σκόληξ τῆς σχπρίας
νὰ φθείρῃ, ν' ἀνασπάσῃ δὲ αὐτὰ ἡ καταιγίς;
πρὶν λιμωττούσας θρέψωσι τὰς γενεὰς τῆς γῆς;»

Δ'.

— «Κύριε,» ἤρξατο λιγὺς ὁ Ἀγγελος νὰ ψάλλῃ,
«πλουτίζει καὶ πτωχοὺς ποιεῖ, ὕψοι καὶ καταβάλλει.
Αὐτὸς κρημνίζει βασιλεῖς ἐκ θρόνων βασιλείας,
καὶ ἐπὶ θρόνους ἀνυψοῖ πτωχοὺς ἀπὸ κοπρίας.
Πάντα δ' ἐν νόμῳ ὑπ' αὐτοῦ ὀρθῶς διενεργοῦνται·
ἐν νόμῳ καὶ τὰ σώματα ἐν τῷ αἵρ' ὑψοῦνται,
ἢ νόμῳ καταπίπτουσι· καὶ τὰ ἐν τῷ πελάγει
νόμος ὀρθῶς ἢ ἀνυψοῖ ἢ βύθια κατὰγει·
ἂν τὴν ἰσορροπίαν τοῦ τὸ σῶμα ἀποβάλλῃ,
νομίμως ἢ ἀναισθητὴ ἐπέρχεται μεγάλη.
Βύθιται πᾶσαι καὶ ὀρθαὶ αἰ τοῦ Θεοῦ ὁδοί,
εἰς πάντα τὰ προσήκοντα ὀρθῶς ἀποδιδοί.

» Οἱ φίλοι σου ὀρθότητα ἀσάλευτον ἐκράτουν,
 ἐν ὅσῳ τὸν τετράγωνον τῆς πίστεως ἐπάτουν
 δι' ἀμφοτέρων τῶν ποδῶν· ἀλλ' ὅτ' ἐξ ἄλλου ὁμῶς
 ἐπάτησαν καὶ τὸν τροχὸν τοῦ κόσμου παρανόμως,
 ὅστις χωρεῖ πρὸς ὀλεθρον ὀρμητικῇ κυκλώσει,
 ἔπρεπεν οὗτοι, ἔπρεπε λοιπὸν ν' ἀνατραπῶσι.
 Ἐν ὅσῳ αἱ λαμπάδες σου ἀγνοῦ κηρίου μόνον
 ἔφερον μάζαν, ἔλαμπον πρὸ τῶν σεπτῶν εἰκόνων·
 ἀλλὰ τὸ γνήσιον αὐτῶν ὁπότε ἐνοθεύθη
 καὶ δυσωδίας ἐξ αὐτῶν ὁσμὴ ἐξεπορεύθη,
 ἔπρεπεν ὁ ἐπίτροπος νὰ ρίψῃ, εὖ ποιῶν,
 τὰς μολυνούσας τοῦ Θεοῦ τὸν ἅγιον νάχν.

» Ὁ γεωργὸς ἐν τῷ ἀγρῷ τὰ δένδρα σου ἐτῆρει,
 ἐν ὅσῳ ἦσαν ἄσηπτα καρποῦ εὐχύμου πλήρη·
 ἀλλ' ὅτε ἤρξαντο σαπροῦς χυμοῦς ν' ἀπορροφῶσι,
 καὶ οἱ καρποὶ νὰ σήπωνται καὶ νὰ σκωληκιῶσι,
 ἔπρεπε τοῦ πελέκεως νὰ λάβῃσι τὴν θραύσιν,
 καὶ νὰ ριφθῶσιν εἰς τὸ πῦρ τὰ δένδρα σου πρὸς καῦσιν.
 Ἐν ὅσῳ ἀδιάφθορος ὁ οἶνος ἐτηρεῖτο,
 εἰς τοῦ Θεοῦ τὴν τράπεζαν ἐχρησιμοποιεῖτο·
 ἀλλ' ἐντελῶς διαφθαρεῖς τῇ φύσει καὶ τῇ γεύσει,
 καὶ μὴδ' ὥς ὕψος ἱκανὸς ἀπλοῦν νὰ χρησιμεύσῃ,
 τί ἄλλο ὑπελείπετο εἰμὴ νὰ ἐκχυθῇ
 καὶ ὑπ' ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν νὰ καταπατήθῃ;

» Εἰς ἅγιον ποτήριον ὑπὸ τῶν ἱερέων
 ἐμβάλλεται καὶ ὕδατος ὑγρὸν τι ἀλλὰ ζέον,
 τὸ δὲ ψυχρὸν κατὰλληλον ἐν θέρει ἐπὶ πόσει·
 ὁμοίως καὶ οἱ φίλοι σου πρὶν ἢ διαφθαρεῖσι,
 θερμῇ, ἐγένοντο δεκτοὶ ἐν τῷ βωμῷ Κυρίου·
 ἀλλ' ὅτε τὴν θερμότητα ἀπέβηλον τοῦ βίου,
 καὶ ἦσαν μόνον χλιαρόν, οὐδὲ ψυχρὸν καὶ πόμα,
 νὰ τοὺς ἐμέσῃ ἔπρεπε τὸ τοῦ Κυρίου στόμα.
 Εἰς σκεύη ἐκλογῆς ἀγνὰ ἐμβάλλεται τὸ μύρον·
 τοιοῦτοι συγκροτήσουσι τὸ σῶμα τῶν μαρτύρων.
 Ἡ τοῦ Θεοῦ οἰκοδομὴ ἐτάζεται πυρὶ·
 καλὰ μὴ τις καὶ ἄχυρον ἐνταῦθα οὐ χωρεῖ.

» Πολλὰ καὶ εἰς τὸν στόμαχον εἰσέρχονται στοιχεῖα, ἀλλ' εἴ τις μόνον θρεπτικὴ καὶ ζωτικὴ οὐσία εἰς αἷμα μεταβάλλεται, εἰς δὲ τὸν ἀφροδῶνα ἐκκρίνονται τὰ περιττὰ μὴ ὄντα ζωογόνα· οὕτως οἱ πάλοι φίλοι σου, ὥσει χολαὶ πικρίας κωλύουσιν τοῦ σώματος ὑμῶν τὰς λειτουργίας, νὰ ἐκρυῶσιν ἔπρεπε. Καὶ ἤδη τί συμβαίνει; Νῦν ὅτε ἐξερρύησαν τὸ σῶμα ὑγιαίνει. Ἐπρεπε νὰ ἐκπέσωσι· διότι, πιστευθέντες ὅτι ἀγνώως ἐργάζονται τὰ ἴδια ἀφέντες πρὸς χάριν μόνον τοῦ Θεοῦ, εἰς δίωξιν τελῶν ἰδίων ἐξετράπησαν πρὸς σκάνδαλον πολλῶν.

» Ἐπρεπε νὰ ἐκπέσωσι· διότι, συνιστῶντες τὴν παρθενίαν καὶ πολλοὺς πολλάκις παρορμῶντες ἵνα τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν καὶ τοὺς γονεῖς ἀφῶσι, ὅπως τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ μονίμως ἐργασθῶσι, εἰς γάμους ἀνemieχθησαν αὐτοὶ πλεονεξίας, καὶ κατεπάτησαν πολλὰ ὑπὲρ τῆς συγγενείας. Ἐπρεπε νὰ ἐκπέσωσι· διότι, πολεμοῦντες σφοδρῶς τὴν πολυτέλειαν καὶ ἄλλους παραινοῦντες εἰς πώλησιν τῶν περιττῶν, αὐτοὶ πολυτελείας ὅγκον ἠνέχθησαν ἐντὸς συγγενικῆς οἰκίας, ἐν ᾗ εἰς κλίνην πάγχρυσον τὸ σῶμα τὸ φθαρτὸν ὧς ἐν στρωμνῇ ἀσκητικῇ ἀπλοῖ τις ἐξ αὐτῶν.

» Ἐπρεπε νὰ ἐκπέσωσι· διότι τὴν ἀξίαν, ἣν λόγῳ εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ὀρθὴν παιδείαν ἀπέδιδον, ἐστάθμησαν διὰ χρυσῶν σταθμίων, καὶ ἔργῳ ἐθεράπευσαν τοὺς οἴκους τῶν πλουσίων, τοὺς δὲ πτωχοὺς ἐφύλισαν, καὶ ταῦτ' εἰδότες ὅτι πτωχοὶ καλοῦντ' εἰς τοῦ Χριστοῦ τὴν βασιλείαν πρῶτοι. Ἐπρεπε νὰ ἐκπέσωσι· διότι, ὡς ἐργάτης ἔργου Θεοῦ, ἐδίδασκον, οὐδὲ νὰ μεριμνᾷ τις ὀφείλει περὶ τῶν χρειῶν, δι' ἧς φροντίζει ἄλλος, ὅς εἰς πτηνὰ διδοὺς τροφήν, στολῆς δ' εἰς ἄνθρωπον ἀλλος, ὅστις πεινῶντα καὶ γυμνὰ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ καταλίπη σώματα πιστῶν ὑπηρετῶν.

»ἀλλ' οὗτοι, καὶ κηλόγηροι καὶ ἔχοντες πλὴν τούτου
καὶ χρήματα καὶ κτήματα καὶ συγγενεῖς, πλούτου,
ἐν τούτοις ἐμερίμνησαν διὰ τὸ σῶμα μᾶλλον,
μερίμνας δὲ ἐνέσπειραν καὶ εἰς καρδίας ἄλλων.
Ἐπρεπε γὰρ ἐκπέσωσι· διότι, ἐννοοῦντες
ὅτι ἐπικατάρτατοι οἱ ἀμελῶς ποιοῦντες
τὰ τοῦ Θεοῦ, ἡσπᾶσαντο αὐτοὶ τὴν ρθυμίαν,
ὥς ἀδελφὴν ἡγάπησαν αὐτῶν τὴν ὁκνηρίαν,
καὶ πάμπαν ἀπεστράφησαν τὰ ἔργα τῶν ἀγώνων·
φίλοι ἐγένοντο αὐτοῖς καὶ ἀναπαύσεις μόνον·
ἀλλ' ἐπ' ἀγῶνας βαίνοντες τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν,
ὑψωσαν κατ' αὐτοῦ λοιπὸν σημαίαν ἀνταρτῶν.

»Ἐπρεπε γὰρ ἐκπέσωσι· διότι, ἐκτραπέυτες
καὶ μετ' αὐτῶν ἐλκύσαντες πολλοὺς καὶ πλανηθέντες
ἀπὸ τῆς προκοπῆς αὐτῶν κατὰ τὴν πρώτην στάσιν,
ἐνόμισαν ὅτι αὐτοὶ ἰσχύουσιν ἐν πᾶσιν·
ὑπερεφρόνησαν λοιπὸν, πιστεύσαντες ἀφρόνως
ὅτι καὶ ἡ ἀλήθεια ὡς ἀχθοφόρος ὄνος
καὶ ὁ διδάσκαλος αὐτῶν οὐρὰ τῆς ἀληθείας
ᾧφειλον κατὰ τῆς αὐτῶν γὰρ σύρωντ' ἀρεσκείας.
Ἀλλ' ἄγει ἡ ἀλήθεια, δὲν ἄγεται, διότι
δοῦλοι ἡμεῖς, ἐκείνη δὲ βασίλισσα καὶ πρώτη·
ἂν μή τις δ' ἔπηται αὐτῇ πονήρως δυστροπῶν,
φεύγει αὐτὴ, ὁ δὲ χωρεῖ εἰς πλάνης ἀτραπὸν.

»Ἐπρεπε γὰρ ἐκπέσωσι· διότι οὐδεμίαν
ἠνέχθησαν ἀντίστασιν εἰς σχολικὴν παρείαν,
ἣν ὅστις ἐπεχείρησε γὰρ ψέξῃ ἐμισήθη·
ἀγρία δ' ἡ ὀργὴ αὐτῶν ἰδίως ἐκινήθη
κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν, διότι ἐν σοφίᾳ
τὰ ἔργα ἔκρινεν αὐτῶν, δεικνύων ἐναντίᾳ
τῷ νόμῳ, ὃν ἐδίδασκον μετ' ἀσυμφώνου βίου.
Ὁ Ἱερόθεος λοιπὸν μετὰ τοῦ Εὐσεβίου,
εὐκόλως παρὰσύραντες τὸν ἐλαφρὸν Πιρίαν,
γλῶσσαν κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ ἐκίνησαν δολίαν,
καὶ λάθρᾳ ἐβουλεύοντο πονηριῶν βουλὰς,
ὁ πόνος πλὴν εἰς τὰς αὐτῶν ἐστράφη κεφαλὰς.

» Ἐγειναι λάτραι τοῦ ἐγὼ τοῦ Ἰησοῦ οἱ λάτραι·
καὶ τότε εἶπεν ὁ Θεός, Σεισθήτωσαν αἱ Πάτραι·
κ' ἐσεισθήσαν, ὑπείκουσαι εἰς τοῦ Θεοῦ τὸ νεῦμα.
Ἐπέτρεψε δὲ Κύριος, καὶ εἶπε ψεύδους πνεῦμα,
Σεισθήσονται αἱ Πάτραι· πλὴν ἡ πόλις δὲν ἐσεισθη.
Καὶ ὅτ' ἐσεισθήσαν, οὐδεὶς τῶν οἰκῶν ἐκρηγνύσθη,
ἀλλ' ὅτε δὲν ἐσεισθήσαν,
μετ' ἧχου ἐκρηγνύσθησαν

τρεις οἰκοὶ ἐπὶ βάσει· κτισθέντες ἀβεβαίου,
τοῦ Εὐσεβίου, Ἡλιοῦ καὶ τοῦ Ἱεροθέου,
καὶ ἦν ἡ πτώσις ἡχηρά, πρέσβυς δ' ἐν βίᾳ
τοῦ Γερβασίου καὶ πτωχοῦ Φρουδάκη τὰ κελλία·
ὁ δὲ μικρὸς Θεόκλητος πρὶν ἢ ἐρειπωθῇ
ἀφῆκε τὴν καλύβην του νὰ καταπλακωθῇ.

Ε'.

— «Ναί,» ἀντεφώνει μελωδῶν ὁ ποιητὴς ἐπίσης,
«δίκαιος Κύριος, φιλῶν εὐθύτητας καὶ κρίσεις·
στηρίζει καὶ κατευοδοῖ τοὺς βαίνοντας εὐθέως,
τοὺς σχολιοὺς δ' ἀνέτρεψεν ὁ Κύριος δικαίως.
Ὡ πάλαι φίλοι κεφαλαί, θρυσηθέντα νῦν κρανία,
εἰπέ μοι, Ἱεροθέε, Εὐσέβιε, Ἡλία,
τὸν λύχνον διὰ τ' ἱ ὑμῶν ἐσβέσατε τὸν θεῖον;
πῶς τροχιῶν ἐξ ἔδγητε ὁρθῶν καὶ σωτηριῶν;
Καὶ νῦν οἱ ἄδε λφοί μου ποῦ κατήντησαν! ὦ φίλοι,
φίλος ὑμῶν εἰλακρινὴς καὶ ποῖν καὶ νῦν ὀφείλει
νὰ δῶ εἰκόνα γραφικὴν τῆς θέσεως ὑμῶν·
εἰρᾶτε, γινῶτε, κλαύσατε, καὶ τύχετ' οἰκτιρισμῶν.

» Αἶ! τίς, ζωγράφος ἄριστος; τὰ χρώματτα λαβέτω
καὶ πᾶν τ' ἑς τέχνης ὄργανον, καὶ παρ' ἐμοὶ ἐλθέτω.
Ἄγε ζωγράφων ἄριστε, εἰκόνα γράφε μίαν·
ἐντέχνως μάνδραν γράφε μοι ποιμενικήν, εὐρεῖαν.
Ἐστῶσαν δ' ἐν αὐτῇ κριοί, ἀμνάδες μετ' ἀρνίων
καὶ ἐράροι· κ' αἶγες ἀναμιξ πολλαὶ μετ' εἰσφίων.
Ἐστῶσαν τεύτο· ἄπαντα πεινῶντα καὶ διψῶντα,
συντετριμμένα τὰ πολλά, τὰ δ' ἄλλα ψωριῶντα.
Ἐρειπωμένα δ' ἔστωσαν τῆς μάνδρας τὰ τευχία,
καὶ λύκοι, θῶες, λέοντες, σπαρκακτικά θηρία,
εἰσπίπτοντα κ' ἐκπίπτοντα, καὶ ὧδε καὶ ἐκεῖ
ἔστω πνευγμὸς καὶ σπαρκαγμὸς καὶ θρυῖσι· γενική.

» Ποιμένους δ' εἶτα γράψον μοι ὀγκώδεις τὰς κοιλίας,
σπαργῶντας, εὐρυτένοντας, σκηπτούχους, πωγωνίας,
ὀρώντας τὰ γινόμενα ἐν ἀδιαφορίᾳ,
κείροντας ἢ ἀμέλγοντας ἢ σφάζοντας ἀρνία
ἢ ἐφοντας ἢ τρώγοντας ἢ κατὰκοιμωμένους,
καὶ κύνας ἢ συνεύδοντας ἢ συνευωχουμένους.
Γράψον μοι δ' εἶτα ἄνδρας τρεῖς τὸ ποίμνιον θρηνοῦντας
καὶ τὰ θηρία βάλλοντας καὶ καταπολεροῦντας,
βοῶντας δ' ἐπὶ τοὺς κακοὺς ποιμένους χρόνους πλείστους,
καὶ πτύοντας καὶ πτύοντας ἐπὶ τοὺς κατὰπύστους,
ὥστ' ἐμπτυσμάτων ἔμπλεοι νὰ φαίνωνται κακῶν.
ὦδε, ζωγράφε, πέρας σοι ἐχέτω ἡ εἰκὼν.

» Ἡ πρόσθετος ἐφ' ὑψώματος ἀνθρώπων ἔτι πλήθη
ὀρώντων τὰ γινόμενα ἐν θαυμαζόντων ἦθει.
Ἦδη εἰκόνα γράψον μοι δευτέραν, ἣ ὁποῖα
ποιμένους καὶ βοσκήματα καὶ κύνας καὶ θηρία
νὰ εἰκονίζῃ τὰ αὐτά· ἀλλὰ τοὺς τρεῖς ἐλαίνοους,
τοὺς λυομένους πρότερον εἰς δάκρυα καὶ θρήνους
ἐπὶ τῇ ποίμνῃ, γράψον νῦν τοὺς λύκους παρρηῶντας,
πρὸ τῶν ποιμένων κύπτοντας, αὐτοῖς προσμεριδιῶντας
καὶ τὴν δεκαπενταετῇ ἱλὺν τῶν ἐμπτυσμάτων
λείχοντας διὰ τῶν γλωσσῶν αὐτῶν καὶ τῶν στομάτων
καὶ δουλικῶς θωπεύοντας ποιμένους στυγητούς,
καγγάζοντας δ' εἰρωνικῶς παράστησον αὐτούς.

» Γράψον μοι ἤδη ἀηδῶς τοὺς ὄχλους θεωροῦντας,
ἄλλους λεκάνας φέροντας καὶ ἄλλους ἐξεμυλῶντας.
Καὶ ἡ δευτέρα σοι εἰκὼν ἐγένετο τελεία.
Ἐλᾶτε νῦν, Μητρόπουλε, Εὐσέβιε, Ἰλῖα·
τὰ ἀριστοτεχνήματα ὁρᾶτε τοῦ γράφω·
τί ταῦτα εἰκονίζουσι γινώσκετε βεβαίως.
Τὴν πρώτην τῆς τιμῆς ὑμῶν εἰκόνα θεωρεῖτε,
τὴν ἀτιμίαν δὲ ὑμῶν τὴν νῦν κατανοεῖτε
ἐν τῇ δευτέρᾳ, τάλανες! ὦ! εἴθε, βδελυγθέντες
καὶ μόνοι ἐκυτοὺς ὑμεῖς καὶ διαλογισθέντες
ποῦ κατεκρήμνισεν ὑμᾶς ἡ ἄνοια ὑμῶν,
ὦ! εἴθε νὰ θρηνήσητε καὶ τύχητ' οἰκτιρῶν.

»Κρουνούς δακρύων χύσατε, καὶ εἰς τῆς ἐκκλησίας
σπεύσατε τὸ καθαρτικὸν λουτρὸν τῆς μετανοίας.
Τὰ πρόσωπα, τὰ στόματα· καθάρατε, διότι
τῶν ἐμπυτυσμάτων ἡ ἰλύς, ἦν στόματι καὶ γλώττῃ
οἱ πτύσαντες ἐλείξατε, προσῆψε ρύπους πλείστους,
καὶ φεῦ! ἐποίησεν ὑμᾶς αἰσχίστους, καταπτύστους·
καὶ ἤδη μετ' ἀποστροφῆς οἱ ἄνθρωποι ὁρῶσι,
ἀλλ' ἡ ἀποστροφή ὑμῶν παρὰ Θεοῦ ὁπόση!
Καθάρθητ', ἴσως πρὸς ὑμᾶς καὶ πάλιν ἀτενίσῃ
μετὰ ἰλέου ὀμματος, καὶ ἴσως συγχωρήσῃ
τὴν ἀποπλάνησιν ὑμῶν, οἰκτροί μου ἀδελφοί,
ἴσως δ' ἡ καθ' ὑμῶν ὁργὴ αὐτοῦ ἀποστραφῇ.

»Δυσδάχιμονες, Μητρόπουλε, Εὐσέβιε, Ἰλίου,
οἱ ψέγοντες τοὺς πρότερον φρονοῦντας ἐναντία,
οἱ ἄλλοι' ὀνομάζοντες Ἰούδαν τὸν Μαρτίνον
καὶ τοῦτον ταλανίζοντες ἐξ ἴσου πρὸς ἐκεῖνον,
διότι συνετάξατο μετὰ τῶν ἐναντίων
καὶ ὁ Μαρτίνος ἔνεκεν ὀλίγων ἀργυρίων,
καὶ προὔδωκεν αἱ πρότερον ἐκράτει ἀληθείας·
ἀλλ' ἤδη ὁ Μητρόπουλος, Εὐσέβιος, Ἰλίας,
ὑμεῖς, ὦ φρίκη! χεῖρονες ἐγένεσθε ἐκείνου,
ὅν πρὶν ἐταλανίζετε, τοῦ δύσφρονος Μαρτίνου!
Τῷ Βάκχῳ σπένδων κάγχαζε, Μαρτίνε στυγητέ,
διότι σοι ἐγένοντο καὶ ἄλλοι μιμηταί.

»Χαῖρε, διότι στυγερὰ τοσοῦτω δὲν θά ἦνε
εἰς τὰς μελλούσας γενεάς ἡ μνήμη σου, Μαρτίνε·
διότι νῦν ἐζήλωσαν τιμὴν Ἰσκαριώτου
καὶ ἄλλοι σοῦ ἐφάμιλλοι, καὶ τοῦ Τρεσπενιώτου
Ἱεροθέου ὁ θυμὸς νῦν σ' ὑπερβῇ σπουδάζει·
σὺ ὑποχώρησον· αὐτὸς τὸ γέρας σου ἀρπάζει!
Μητρόπουλε, Μητρόπουλε δοξομανές! εἰς οἷον
τῆς δόξης ἀντικρύσον κατήντησας σημεῖον!
Ὁ ἀγαπῶν καὶ ἐκζητῶν διὰ πικρῶν τρόπων
ὑπὲρ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων
ἐκείνην ρίψας ὥρμησε πρὸς τὴν ἐμμανῶς,
ἀλλ' ἀμφοτέρων ἔμεινε γυμνὸς ἐλεεινός.

» ὦ μητέρα κακίων πασῶν κατάρτατε ἀργία,
ὦ προδοτῶν γενέτειρα αἰσχρὰ φιλαργυρία,
ὦ σκολιότης, φεῦ! ὑμεῖς αἱ τρεῖς κακίαι ἅμα
τῆς πτώσεως καὶ τῶν τριῶν φιλτάτων μου τὸ δρᾶμα
ὑμεῖς παρεσκευάσατε· ὑμεῖς τοὺς τρεῖς φιλτάτους
δεσμίους παρεδώκατε εἰς χεῖρας κατάρτατους.
Καὶ ἤδη ὁ Μητρόπουλος, Εὐσέβιος, Ἡλίας
ὄργανα εἶνε τοῦ δεινοῦ ἐχθροῦ τῆς ἀληθείας,
καὶ ὄργανα δεινότητος· διότι οὗτος μᾶλλον
εἶνε ἐχθρὸς ἐπιφοβὸς δεινότερος τῶν ἄλλων
ὁ τέως φίλος, ὁ γλυκὺ εἰσέτι μειδιῶν,
καὶ λάθρα χέων ὕφως θανάσιμον ἰόν.

» ὦ ἀδελφοί μου, οἵτινες ἐπλήσθητε ἀνοίας,
καὶ ἀντετάχθητε τυφλῶς κατὰ τῆς ἀληθείας,
ἵνα τὰ βέλη κ' ἐξ ὑμῶν αὐτῆς δοκιμασθῶσι,
καὶ ἵνα τὴν ἰσχὺν αὐτῶν καὶ αὐθις πάντες γνῶσι,
πῶς ἐπεθύμουν ἵνα μου πᾶς λόγος διεισδύσῃ
ὡς ὄμβρος τις ἐντὸς ὑμῶν, ἐξ οὗ ν' ἀναβλαστήσῃ
εἰς τὰς ἀνίκμους καὶ ξηρὰς τῶν φίλων μου καρδίας
φυτὸν καὶ πάλιν ἅγιον σωζούσης μετανοίας!
Ἐὰν οἱ λόγοι μου πικροί, ὁ ἱατρός, ὦ φίλοι,
καίτοι πικρά, νὰ χορηγῇ τὰ φάρμακα ὀφείλει.
Πεσυρωμένος σίδηρος καχυματισμὸν δεινὸν
παρέχων ἐπιτίθεται εἰς δῆγμα ἐχιδνῶν.

» Νοῶ, ὦ εὐσπλαγχν' Ἰησοῦ, ὁπόση καὶ ὅποια
τῶν ταλαιπώρων φίλων μου ἐστὶν ἡ κακουργία·
ἀλλ' ἅμα καὶ κατανοῶ ὅτι οἱ οἰκτιρμοί σου
ὑπὲρ αἰθέρος ὕψωμα, ὑπὲρ βυθοὺς ἀβύσσου.
Δὸς ἴν' οἱ λόγοι οὗτοί μου, οἱ μετ' εἰλικρινείας
τοῖς ἀδελφοῖς μου γένωνται αἰτία μετανοίας.
Διάνοιξον τὸ τυφλωθὲν τῶν ταλαιπώρων ὄμμα
νὰ ἴδῃ οἷον πρὸ αὐτῶν ταρτάρου χαίνει στόμα,
νὰ μακρυνθῶσιν ἀπ' αὐτοῦ· ὦ! μὴ ἀγῶνες τόσοι
εἰς βάρος κατ' αὐτῶν ἀρᾶς δεινῆς μεταστραφῶσι
προδόντων τὸν ἀγῶνά σου αἰσχροῶς καὶ ἀναιδῶς·
δός, εὐσπλαγχνε, μετάνοιχν τοῖς ἀδελφοῖς μου, δός.

» Ἄλλ' ἂν ἡ εὐσπλαγχνία σου πρὸ τῆς δικαιοσύνης
ἀργήσῃ, ἂν ἀσύγνωστον τὴν ἀμαρτίαν κρίνῃς,
ὁὗς ἵνα καὶ οἱ λόγοι μου εὐήχως ἀκουσθῶσι,
καὶ οὕτως ἀδελφοί τινες ἀπλοῦχοι σωθῶσι,
οὗς ἄγει καὶ ἀποπλανᾷ ὥς ἄκακα παιδία
ἡ πίπτουσα καὶ ρίπτουσα καὶ ἄλλους πονηρία. »

Ὁ Ἄγγελος καὶ ποιητὴς κατὰ τοιοῦτον τρόπον
ἔψαλλον διερχόμενοι τὰς πόλεις τῶν ἀνθρώπων,
ἤκουον δὲ πληρούμενοι ἐκπλήξεως καὶ θάμβους
οἱ βραχυχρόνιοι θνητοὶ οὗς ἔψαλλον ἰάμβους,
ὥς εἰς ἐγερτηρίου δὲ σελπίσματος φωνὴν
ἠγείροντο οἱ εὐδοντες ἐξέγερσιν κοινήν.

» Αἱ κεφαλαὶ τῶν ὄψεων, ἐλεύθερ' ἀφθεῖσαι
 ὑπὸ τὰ στήθη τῶν πτηνῶν καὶ λάθρα ἐλιχθεῖσαι,
 κατήνεγκον τοῖς ἀετοῖς δηλητηρίου δῆγμα,
 πιστότητος τεκμήριον, εὐγνωμοσύνης δαίγμα·
 καὶ ἤδη καταπίπτουσιν ἰδοὺ οἱ ἀετοὶ μου,
 καὶ θνήσκουσιν ὑπὸ πληγῆς δρακόντων θανατίμου,
 καὶ ἐκφεύγουσι τοὺς ὄνυχας οἱ ὄφεις τῶν ὀρέων·
 καὶ ἤδη οἱ ἀετιδεῖς οἱ ἐπὶ τῶν ὀρέων
 ἀπτήνες ἐν ταῖς φωλεαῖς ματαίως προσδοκῶσι,
 ἴν' οἱ πατέρες πρὸς αὐτοὺς τροφήν ὡς πρῶτον δῶσι.
 Ἄλλ' ὁ πατήρ Εὐσέβιος καὶ οἱ λοιποί, αὐτοὶ
 ἀπλοῦνται σήμερον χαμαὶ τρωθέντες ἀετοί.

» Δὲν δύνανται ν' ἀνέλθωσιν ἐπὶ τὰ ὄρη πλέον
 πρὸς θρέψιν καὶ περίθαλψιν πτωχῶν ἀετιδέων·
 καὶ ἤδη κεῖντ' ἐκπνέοντες χαμαὶ οἱ ἀετοὶ μου·
 οἱ δ' ὄφεις μετὰ γέλωτος καὶ γλευκασμοῦ βλασφημῶν
 περικυκλοῦσι τοὺς ἐχθροὺς εἰς ἕκαστος συρίζων,
 ὧν πρῶην σφόδρα ἔτρεμον τῆς πτήσεως τὸν ροίζον.
 Τὸ ξίφος νῦν δὲν τρέμουνσι τοῦ Ἥλιου τοῦ νέου
 οἱ τῆς αἰσχύνης ἱερεῖς, διότι τοῦ ἀρχαίου
 ἀνάξιος διάδοχος αὐτὸς ἐδελεάσθη,
 τῷ Βάαλ προσεκύνησε καὶ πάμπαν ἠτιμάσθη.
 Δὲν τρέμει ἡ Ἡρωδιάς ὡς πρότερον καὶ νῦν
 τῆς κεφαλῆς τοῦ Βαπτιστοῦ τοῦ νέου τὴν φωνήν.

» Διότι προσεκύνησεν ἐκεῖνου ἀναξία
 τὴν μοιχαλίδά τὴν αἰσχράν· ὅποια ἀτιμία!
 διότι τὸ κοράσιον ἐθώπευσεν ἐκεῖνης,
 καὶ ἐκ τοῦ Ἡρώδου ἤτησε τὴν χάριν τῆς αἰσχύνης.
 Εἰς τοὺς κοιλιολάτρους τοῦ δὲν φέρει φρίκην πλέον
 ὁ ἄλκιμος ἐξόριστος, ὁ ἐν Κερκύρᾳ λέων,
 διότι φεῦ! εἰς λαγῶν ὁ λέων μετεστράφη,
 καὶ εἰς τὰς κοιλίας τῶν λατρῶν τῶν κοιλιῶν ἐτάφη.
 Δεσπότης εὐρυγαστορες, παχύσαρκοι δεσπότηται,
 θαρσεῖτε νῦν· οἱ χθὲς ὑμᾶς φοβοῦντες στρατιῶται,
 οἱ εὐψυχοι, οἱ εὐοπλοι, προσέρχονται δειλοί,
 τὰ ὅπλα περὶ δίδουσι κυπτούσῃ κεφαλῇ.

» Θαμβούμενοι πρὸ τῆς χρυσῆς δεσποτικῆς πορφύρας,
 αὐθόρμητοι ἐκτείνουσιν εἰς δέσμευσιν τὰς χεῖρας.
 Πῶς; φόβον ἔτι τοῖς ἐχθροῖς καὶ ἄοπλος ἐμπνέει!
 ἀλλὰ ἐκάρη ὁ Σαμφὼν· θαρσεῖτε, Φιλισταῖοι.
 Τὰς μήλας καὶ τοὺς ὄνυχας ὁ λέων ἀπορρίπτει,
 ὁπλὰς λαμβάνει ὀνικὰς καὶ ὑπὸ σάγμα κύνει,
 καὶ ἤδη παρ' ὑμῶν ζητεῖ φορτίον, ὀνηλάται·
 μὴ φείδεσθε, φορτίζετε· ἀνέχονται, κτυπάτε.
 Βαρὺς ὁ τοῦ Χριστοῦ Σταυρός, οἱ ἥλοι πλήρεις πόνων,
 ἀλλ' ἡ δεσποτικὴ ζωὴ τί ἔχει; τέρψεις μόνον.
 Βίου ἀφίστανται πικροῦ, ἀγωνιῶν μεστοῦ,
 ζῶν ζηλοῦντες δεσποτῶν οἱ φίλοι τοῦ Χριστοῦ.

» Δεσπότης, παραδίδουσι ξίφος νικῶν· δεσπότης
 ποιήσατε, ἀμείψατε ἀξίως τοὺς προδότας·
 ἢ μήπως πλεῖω ἐξ αὐτῶν ὑμεῖς προσεδοκάτε;
 Ἐπεθυμεῖτε ἅπαντες αὐτῶν οἱ συνεργάται,
 ἵνα ὁμοίως κύψωσιν; Ἐμόχθησαν, δεσπότης,
 ἀλλὰ οἱ ἄλλοι γνήσιοι Κυρίου στρατιῶται,
 «Στῶμεν καλῶς,» ἐβόησαν, καὶ ἔστησαν ἐδραῖοι·
 τί δι' αὐτὸ ὁ Ἥλιος πολὺ μοχθήσας πταίει;
 τί δὲ ὁ Ἰερόθεος μετὰ τοῦ Εὐσεβίου;
 Οἱ ἄνδρες ἦσαν κύριοι τοῦ ξίφους τοῦ ἰδίου,
 καὶ τοῦτο τοῖς ἐχθροῖς νικῶν παρέδωκαν ὑμῖν·
 ὅτε αὐτοῖς πρὸς πάχυνσιν δεσποτικὴν νομήν.

» Ἀγῶν' ἀθλοῦντες μέγιστον, φεῦ! φαύλην ἔσχον γνώμην·
 τοῦ Διάρχου δὲν ἐζήλωσαν τὸ εὐψυχον, τὴν ρώμην,
 ὅστις τὸ ξίφος ἔθραυσε πρὶν Τοῦρκος τὸν ἐγγίση,
 καὶ νὰ κατ' ἐπὶ προὔτιμησε χωρὶς νὰ προσκυνήσῃ.
 Αἰσχύνηται καὶ κρύβηται οἱ ἄθραυστοι τὸ ξίφος
 ὑμῶν προδόντες χαμερπῶς εἰς τῶν ἐχθρῶν τὸ στίφος,
 οὓς χειρόνας ἐλέγετε τῶν Τούρκων. Τί ποιεῖτε;
 Οὐς κόπρον ὠνομάζετε Μωάμεθ προσκυνεῖτε
 χωρὶς πυρᾶς καὶ ὀβελοῦ; Πρὸ διακόνου μόνου,
 ἀρχιμανδριῖται, ἱερεῖς, πρὸ μόνου διακόνου
 αἰσχύνησθε, Μητρόπουλε, Εὐσέβι', Ἥλιού,
 οἱ πιστευθέντες ὡς στεργοὶ ὀπλῖται τοῦ Θεοῦ.

»Τὸ ἔργον, Ἱεροθεε, τὸ μέγα, τοῦ ὁποίου
προδότης σὺ κατήντησας μετὰ τοῦ Εὐσεβίου,
μεθ' οὗ καὶ τὸν Βλαχόπουλον παρέσυρας πονήρως,
τὸ ἔργον, οὐ ἐφκίνεσο χθὲς ἔτι μέγας ἦρως,
τοῦ ἀρξαμένου ἐν Σιών συνέχεια τυγχάνει·
ὃ καίτοι τῆς ἀνατολῆς καὶ δύσεως ἡ πλάνη
διέκοψεν, ἀλλ' ὁ Θεὸς συνδέσας συνεχίζει,
καὶ τοῦτο ὄχι ἄνθρωπος, Κυρίου χεὶρ στηρίζει·
τοῦ ἔργου τούτου ἡ ἰσχὺς, ἣν ἄρτι μυωπάσας
παρεῖδ' ὁ θρῆαλμὸς ὑμῶν, ὑπερτεροῦσα πάσας,
ἔσται ἀκαταγώνιστος, ἡ δόξα ἑσασί,
εὐδαίμων ὅστις δι' αὐτὸ κινεῖται καὶ νοεῖ.

»Ἀλλ' ὅση ἡ τῶν ἐργατῶν τοῦ ἔργου εὐδοξία,
τοσαύτη καὶ τῶν προδοτῶν αὐτοῦ ἡ ἀτιμία.
Τοῦ Λεωνίδου ἡ τιμὴ καὶ εὐκλεία ὁπόση!
ἀλλ' εἶνε καὶ ἡ δύσκολα τοῦ Ἐφιάλτου τόση.
Τίς δύναται τοῦ Ἰησοῦ τὴν δόξαν νὰ ὑμνήσῃ;
καὶ τοῦ Ἰούδα φέρεται ἡ ἀτιμία ἴση.
Ὅσω ἐκεῖνος εἶνε φῶς, τοσούτω οὗτος σκότος·
ἦρως ὁ μὲν ὑπέρτατος, ὁ δὲ προδότης πρῶτος.
Τοιαύτην ὁ δοξομανὴς αἰσχύνης εὖρε πλάνην,
διότι ἄνευ τοῦ Θεοῦ τὸ τρέχειν εἶνε φθάνειν
ταχύτερον εἰς ὄλεθρον, καὶ ὁ χωρὶς αὐτοῦ
διώκων λαγῶν πληγὴν λαμβάνει ἐρπετοῦ.

»Καὶ ὁ ζηλῶν τὴν ἑξαρσιν ὀρνέου πετομένου
κρημνίζετ' αἰφνης εἰς βυθὸν βαράθρου προκειμένου.
ὦ τῶν πιστῶν μου ἀδελφῶν εἰλικρινεῖς βουλῆσαι,
ὅσοι ἐμείνατε πιστοί, μετ' ἡχοῦ κρημνισθείσης
τῆς σκολιότητος, ἐξ οὗ πλείοτερον, ὥς ὅρος,
ἐστερεώθητε, καθὼς πεσὼν ὁ Ἑωσφόρος
μᾶλλον στερροὺς τοὺς ἀγαθοὺς κατέστησεν ἀγγέλους,
ἤδη ἐπιλαμβάνασθε τοῦ ἔργου ἄχρι τέλους
δραστηριώτερον ἢ πρὶν καὶ ἔτι θερμοτέρως·
ὦ! ἐκκαυθήτω ἐν ἡμῖν μεγαλουργίας ἔρις
ὑπὲρ ἀγῶνος ἱεροῦ· προβῶμεν εἰς αὐτόν,
ἵν' ἐκτραπεῖσα ἐντραπῇ ἡ φρὴν τῶν προδοτῶν.

»Ψυχὰὶ τῶν νέων, οἵτινες ἐπίστετε τὸ γάλα
τῆς ἀληθείας, οἵτινες ὀργᾶτε πρὸς μεγάλη
φιλοδοξίαν· εὐγενοῦς πεπληρωμένοι, νέοι,
ὑμεῖς κρατεῖτε ἀρραγεῖς, στερέμνιοι, ἀκμαῖοι
ὅ,τ' ἡδυνάτουν παλαιοὶ ἄσκοι νὰ συγκρατῶσι·
διότι, προσφορώτεροι εἰς τὸ νὰ ἐμπληθῶσι
μᾶλλον σκαιῶν προλήψεων, ἐρράγησαν, κ' ἐχύθη
ὁ νέος οἶνος τοῦ Χριστοῦ, κ' ἐχύθη κ' ἐπατήθη.
Λαθέ, ὦ νέα γενεά, βλαστὲ ὀρθοδοξίας,
ἦν φεῦ! ὁ Ἱερόθεος, Εὐσέβιος, Ἡλίας
ἀπέβαλον ἡρωϊκὴν σκευὴν πανευκλεῆ,
καὶ ἀγωνίσθητ' ἀντ' αὐτῶν, ὦ νέα γενεά.

»Προδίδοται ἡ ἱερὰ σημεῖα· μὴ ἀφῆτε·
ὦ! ἐξαρπάξατε αὐτήν, κυκλώσατε, κρατεῖτε·
ἐν ταύτῃ ἀναγέγραπται ἡμῶν ἡ εὐδοξία·
ἐν ταύτῃ πάντων τῶν λαῶν τῆς γῆς ἡ σωτηρία·
καὶ θὰ ἰσχύσῃ· δεξιὰ τὴν εὐλογεῖ Κυρίου·
πληροῦνται οἱ προδότ' αὐτῆς αἰσχύνης αἰωνίου.
Ἄλλ', ὦ ὑμεῖς τυφλώττοντες διῶνται ἀληθείας,
οὗς χθὲς ὁ Ἱερόθεος, Εὐσέβιος, Ἡλίας,
ὥς τὸ ἀνοσιώτατον τολμῶντας τῶν πραγμάτων,
ἐμπτύοντες ἐνέπλησαν αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων,
ἃ ἤδη ἀναλείχουσι, γνωρίσατε ὑμεῖς
ἦν ἔρριψαν ἀλήθειαν τὰ σκευὴ τῆς τιμῆς.

»Κύψατε πρὸ τῆς κραταιᾶς ἀνάσσης ἀληθείας,
διότι ἐλευθέρωσις ἀπὸ σκληρᾶς δουλείας
εἶνε τὸ κύπτειν πρὸ αὐτῆς, καὶ νίκη ὑπερτάτη
τὸ ὑποτάσσεσθαι αὐτῇ, καὶ μάχη θειοτάτη
τὸ μάχεσθαι ὑπὲρ αὐτῆς· τὸ κατ' αὐτῆς δὲ πράττειν
λακτίζειν κέντρα λέγεται καὶ ἑαυτὸν σπαράττειν·
τὸ καταπροδιδόναι δὲ τὸν δι' αὐτὴν ἀγῶνα
ἀποτελεῖ ἐγκλήματος αἰσχίστου κολοφῶνα.
Μετανοεῖτωσαν λοιπόν, ἢ ἐπὶ καταισχύνῃ
τῆς προδοσίας μείζονα λαβέτωσαν ἐκαῖνοι,
οἱ χθὲς καταπτύομενοι ὑπὸ τῶν προδοτῶν,
καλὴν τροπὴν τρεπόμενοι, τὰ στέμματα αὐτῶν.

» *Ω μῆτερ κακιῶν πασῶν κατάρτατε ἀργία,
ὦ προδοτῶν γενέτειρά αἰσχρὰ φιλαργυρία,
ὦ σκολιότης, φεῦ! ὑμεῖς αἱ τρεῖς κακίαι ἅμα
τῆς πτώσεως καὶ τῶν τριῶν φιλτάτων μου τὸ δράμα
ὑμεῖς παρεσκευάσατε· ὑμεῖς τοὺς τρεῖς φιλτάτους
δεσμίους παρεδώκατε εἰς χεῖρας καταράτους.
Καὶ ἤδη ὁ Μητρόπουλος, Εὐσέβιος, Ἡλίας
ὄργανα εἶνε τοῦ δεινοῦ ἐχθροῦ τῆς ἀληθείας,
καὶ ὄργανα δεινότατα· διότι οὗτος μᾶλλον
εἶνε ἐχθρὸς ἐπίφοβος δεινότερος τῶν ἄλλων
ὁ τέως φίλος, ὁ γλυκὺ εἰσέτι μειδιῶν,
καὶ λάθρα χέων ὄψεως θανάσιμον ἰόν.

» *Ω ἀδελφοί μου, οἵτινες ἐπλήσθητε ἀνοίας,
καὶ ἀντετάχθητε τυφλῶς κατὰ τῆς ἀληθείας,
ἵνα τὰ βέλη κ' ἐξ ὑμῶν αὐτῆς δοκιμασθῶσι,
καὶ ἵνα τὴν ἰσχὺν αὐτῶν καὶ αὐθις πάντες γνῶσι,
πῶς ἐπεθύμουν ἵνα μου πᾶς λόγος διεισδύσῃ
ὡς ὄμβρος τις ἐντὸς ὑμῶν, ἐξ οὗ ν' ἀναβλαστήσῃ
εἰς τὰς ἀνίκιμους καὶ ξηρὰς τῶν φίλων μου καρδίας
φυτὸν καὶ πάλιν ἅγιον σωζούσης μετανοίας!
Ἐὰν οἱ λόγοι μου πικροί, ὁ ἱατρός, ὦ φίλοι,
καίτοι πικρά, νὰ χορηγῇ τὰ φάρμακα ὀφείλει.
Πεπυρωμένος σίδηρος καυματισμὸν δεινὸν
παρέχων ἐπιτίθεται εἰς δῆγμα ἐχιδνῶν.

» Νοῶ, ὦ εὖσπλαγχν' Ἰησοῦ, ὁπόση καὶ ὁποία
τῶν ταλαιπώρων φίλων μου ἐστὶν ἡ κακουργία·
ἀλλ' ἅμα καὶ κατανοῶ ὅτι οἱ οἰκτιρμοί σου
ὑπὲρ αἰθέρος ὕψωμα, ὑπὲρ βυθοὺς ἀβύσσου.
Δὸς ἴν' οἱ λόγοι οὗτοί μου, οἱ μετ' εἰλικρινείας
τοῖς ἀδελφοῖς μου γένωνται αἰτία μετανοίας.
Διάνοιξον τὸ τυφλωθὲν τῶν ταλαιπώρων ὄμμα
νὰ ἴδῃ οἶον πρὸ αὐτῶν ταρτάρου χαίνει στόμα,
νὰ μακρυνθῶσιν ἀπ' αὐτοῦ· ὦ! μὴ ἀγῶνες τόσους
εἰς βάρος κατ' αὐτῶν ἀρᾶς δεινῆς μεταστραφῶσι
προδόντων τὸν ἀγῶνά σου αἰσchrῶς καὶ ἀναιδῶς·
δός, εὖσπλαγχνε, μετάνοιαν τοῖς ἀδελφοῖς μου, δός.

» Ἄλλ' ἂν ἡ εὐσπλαγχνία σου πρὸ τῆς δικαιοσύνης
ἀργήσῃ, ἂν ἀσύγνωστον τὴν ἁμαρτίαν κρίνης,
δὸς ἵνα καὶ οἱ λόγοι μου εὐήχως ἀκουσθῶσι,
καὶ οὕτως ἀδελφοί τινες ἀπλοῖκοι σωθῶσι,
οὓς ἄγει καὶ ἀποπλανᾷ ὡς ἄκακα παιδία
ἡ πίπτουσα καὶ ρίπτουσα καὶ ἄλλους πονηρία.»

Ὁ Ἄγγελος καὶ ποιητὴς κατὰ τοιοῦτον τρόπον
ἔφαλλον διερχόμενοι τὰς πόλεις τῶν ἀνθρώπων,
ἤκουον δὲ πληρούμενοι ἐκπλήξεως καὶ θαύμους
οἱ βραχυχρόνιοι θνητοὶ οὓς ἔφαλλον ἰάμβους,
ὥς εἰς ἐγερτηρίου δὲ σαλπίσματος φωνὴν
ἤγειροντο οἱ εὐδοντες ἐξέγερσιν κοινὴν.

Τυλάται λεπτῶν 30